

La complicitat del sector financer espanyol en l'ocupació de Palestina. El cas de l'energia solar i *Greenwashing*

NORA MIRALLES
CARLOS DÍAZ
FELIP DAZA

LA COMPLICITAT DEL SECTOR FINANCER ESPANYOL EN L'OCUPACIÓ DE PALESTINA. EL CAS DE L'ENERGIA SOLAR I GREENWASHING

Autors: Nora Miralles | Carlos Díaz | Felip Daza

Coordinadors de l'informe:

Maite Ramos i Miguel Castro (SUDS),

Lina M. González (Novact)

i Sergi Salavert (Fets)

Portada, diseny i edició: Toni Sánchez Poy [flaperval@yahoo.es]

ODHE vol expressar el seu profund agraïment a The Centre for Research on Multinational Corporations (SOMO), pel seu suport al procés d'investigació d'aquest informe.

Dipòsit Legal: Aquest treball es troba sota llicència Creative Commons Reconeixement-No comercial - No Obres derivades 2.5 Espanya. Aquest treball es pot copiar, distribuir, comunicar públicament, traduir i modificar, sempre que sigui amb finalitats no comercials i que es reconegui l'autoria utilitzant el següent text: MIRALLES, N.; Carlos DIAZ y Felip DAZA (2023). *La complicitat del sector financer espanyol en l'ocupació de Palestina. El cas de l'energia solar i Greenwashing*. Observatori de Drets Humans i Empreses en la Mediterrànea – ODHE. Barcelona

La informació continguda en aquest informe es responsabilitat de les autores i de les entitats Suds, Novact i Fets. No necessàriament reflexa l'opinió de l'entitat finançadora.

Amb el suport financer de l'Ajuntament de Barcelona:

ÍNDIX

1. Introducció	4
2. Energia renovable a Israel i les seves vinculacions amb el sistema d'apartheid i ocupació de Palestina	6
2.1. El sector de les energies renovables a Israel	6
2.2. L'impacte del sector de l'energia solar en els Drets Humans de la població palestina al Territori Ocupat	10
2.3. Els projectes d'energia solar a Cisjordània i el Desert del Naqab/Nègueb....	17
2.3.1. Regió del Desert del Naqab/Nègueb	18
2.3.2. Regió de Cisjordània, Territori Ocupat Palestí.....	24
3. Contribució del sector financer espanyol	30
3.1. El sector financer espanyol.....	30
3.2. Anàlisi de les institucions financeres espanyoles i les seves pràctiques de Greenwashing	33
Principals empreses i projectes amb vincles amb entitats espanyoles	35
4. Recomanacions/conclusions	43

1. Introducció

El sector financer espanyol, especialment les grans entitats bancàries i alguns fons d'inversió, són un dels motors econòmics globals de la inversió en projectes catalogats com a sostenibles i, dins d'aquests, especialment d'aquells enfocats a la generació d'energies renovables. Paral·lelament, el sector de les renovables i, dins d'aquest, l'energia solar i fotovoltaica a Israel ha esdevingut un puntal de la política energètica d'aquest Estat, que

pretén aprofitar grans territoris receptors de sol i escalfor per instal·lar-hi camps. Així, es preveu que al 2030, l'energia solar suposi un 30% del sistema d'energia renovable d'Israel.

Tanmateix, bona part d'aquestes instal·lacions d'energia solar s'han construït i es projecten en l'anomenat Territori Ocupat Palestí (ToP), entre els quals destaquen els projectes a la Vall del Jordà ocupada, que a més proveeixen energèticament assentaments colons, o al desert del Naqab (en àrab) o Nègueb (en hebreu), territori històric de Palestina i on es practica una política sistemàtica de confiscació de terres a beduïns palestins. Dins del sistema d'apartheid basat en la discriminació i la repressió sistemàtica que l'Estat d'Israel practica contra la població palestina i que és reconeguda per Nacions Unides i per les principals ONG de Drets Humans internacionals, l'espoli de recursos naturals de la població palestina té impactes directes en el seu accés a la terra, l'aigua i a l'energia. Així doncs, el

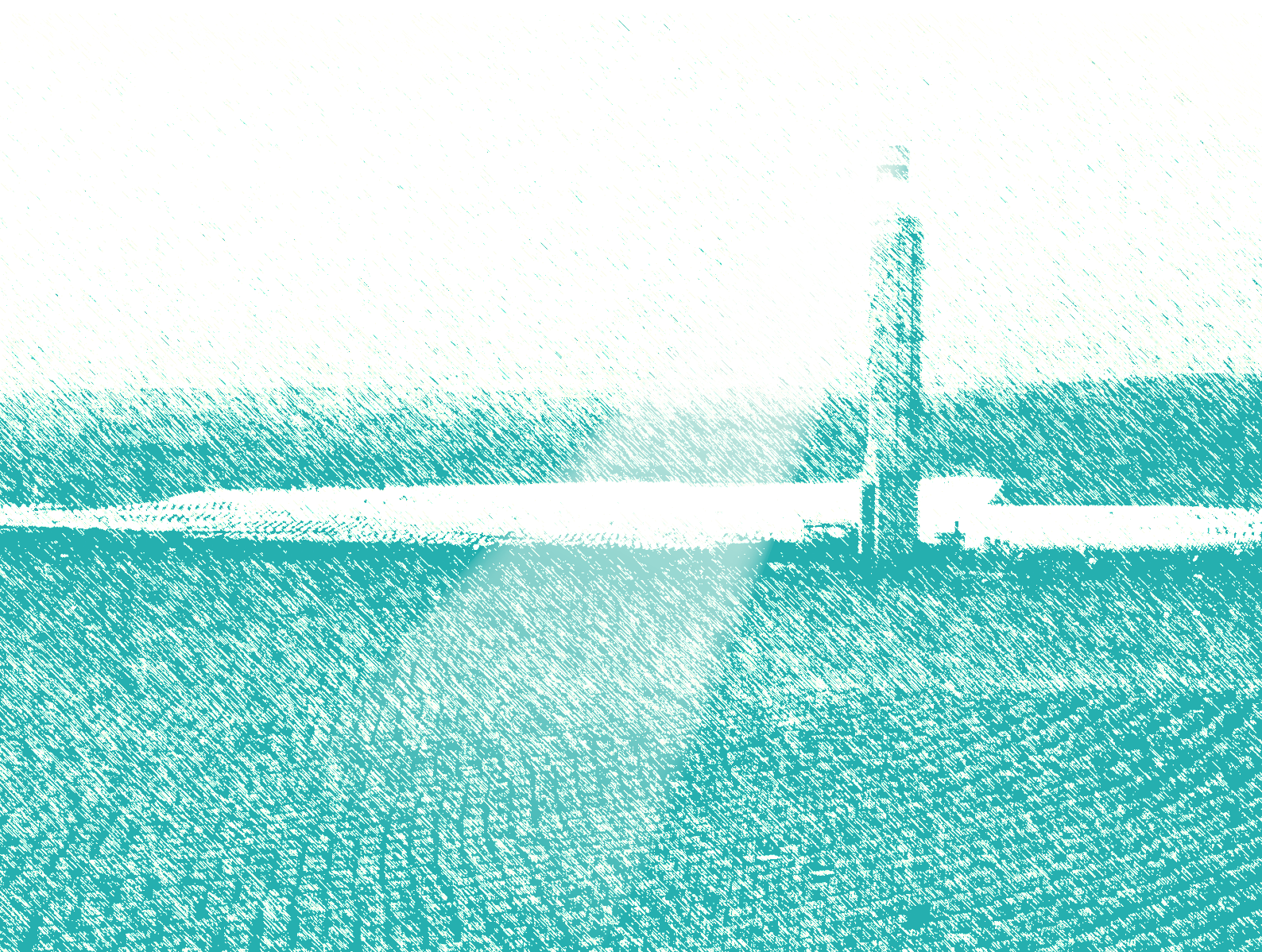
El finançament d'empreses i projectes d'energies renovables és imprescindible pel desenvolupament d'aquests projectes que implica l'espoli de recursos naturals en el Territori Ocupat de Palestina, contravenint el dret internacional i obstaculitzant la resolució del conflicte a través de l'expansió i consolidació dels assentaments colons.

finançament d'empreses i projectes d'energies renovables és imprescindible pel desenvolupament d'aquests projectes, que implique l'espoli de recursos naturals en el Territori Ocupat de Palestina, contravenint el dret internacional i obstaculitzant la resolució del conflicte a través de l'expansió i consolidació dels assentaments colons.

El present informe té l'objectiu de visibilitzar part de l'entramat financer espanyol que possibilita la planificació, construcció i posada en marxa de projectes d'energia solar al ToP i a territoris en disputa com el desert del Naqab/Nègueb. A tal efecte, s'han investigat els vincles de les grans entitats bancàries, asseguradores i fons financers espanyols

amb les principals fonts de finançament de camps solars israelians, així com amb les empreses que els operen i/o que hi ha participat com a proveïdores. Malgrat esser un camp considerablement opac, sobretot pel que fa a les transaccions econòmiques directes i préstecs, la participació d'aquestes entitats i fons en l'ecosistema financer de les energies renovables a Israel ha quedat suficientment acreditat, sigui en forma d'inversions bursàtils i gestió d'actius o de préstecs verds i altres modalitats de finançament a les multinacionals que operen i proveeixen els camps d'energies renovables.

Finalment, l'informe suggereix algunes recomanacions per avançar cap a l'assumpció de responsabilitats sobre els impactes i efectes negatius que l'aposta per l'energia renovable a Israel està generant en els drets fonamentals i humans de la població palestina del Territori Ocupat.

2. Energia renovable a Israel i les seves vinculacions amb el sistema d'apartheid i ocupació de Palestina

2.1. El sector de les energies renovables a Israel

El sector energètic israelià ha experimentat un gran desenvolupament en els últims anys. El descobriment de grans embassaments de gas natural a 40km de les seves costes¹, va transformar el mix energètic israelià² i reduir la seva dependència exterior. Israel ha canviat doncs de ser un país que depenia gairebé completament de les importacions energètiques; a un país que pot satisfer totes les seves necessitats energètiques i que, a més, exporta energia als seus països veïns.

Les tendències mundials, juntament amb els canvis en el sector energètic israelià, han donat lloc a resolucions governamentals per promoure l'energia renovable en el sector elèctric i augmentar el creixement de l'electricitat produïda a partir d'energia renovable. L'octubre de 2020 el Govern Israelià es va marcar com a objectiu obtenir el 30% de l'energia que consumeix Israel de fonts renovables per l'any 2030. Segons aquest pla, l'energia solar representarà aproximadament el 90% de l'electricitat, i l'eòlica, l'aigua i la biomassa aportaran el 10% restant. El pla es basa en la Resolució núm. 465³ del Govern israelià sobre l'avenç del sector de les energies renovables.

La implementació de projectes d'energia solar a Israel és un factor més que contribueix a l'expansió territorial del país cap a regions on la majoria de la població i la propietat de les terres són palestines i que té com a conseqüència la confiscació i l'annexió d'aquests territoris. Només en casos molt puntuals, les multinacionals israelianes del sector estableixen acords amb les comunitats locals per al desenvolupament de projectes d'energia solar.⁴

1 Georgetown Journal of International Affairs (2020). "Natural Gas discoveries and Israel's Energy Security". Disponible a: www.gjia.georgetown.edu/2020/05/25/natural-gas-discoveries-and-israels-energy-security/

2 Per mix energètic s'entén la combinació de les diferents fonts d'energia que cobreixen el subministrament elèctric d'un país.

3 Per més informació veure: www.climate-laws.org/geographies/israel/policies/government-decision-465-2020-promoting-renewable-energy-in-the-electricity-sector-and-correcting-government-decisions

4 Solar Quarter (2022) "Marom Energy to build Solar Power Station". Disponible a: solarquarter.com/2022/12/09/marom-energy-to-build-solar-power-station-in-bedouin-land-israel/

Tenint en compte que la demanda d'energia a Israel augmentarà a causa del creixement poblacional, el sector de les energies renovables a Israel, i especialment l'energia solar, és vist com un assumpte clau pel Govern d'Israel. Segons una empresa d'investigació de mercats, l'any 2021, el 95% del global de tota l'energia renovable de l'Estat d'Israel va provenir de l'energia solar⁵.

Malgrat l'ampli potencial d'energia solar, l'Estat d'Israel continua sense complir els objectius d'energia renovable prèviament establerts, produint l'any 2021 només el 8% de la seva electricitat a partir de fonts renovables. Alguns dels factors que poden explicar la poca utilització actual d'energies renovables a Israel són la manca de recursos terrestres i els recents descobriments de gas *off shore*⁶ que permeten produir electricitat a un cost inferior al de l'energia solar.

Segons un informe recent de l'ICEX, Israel continua sent un país molt dependent de fonts no renovables pel que fa al consum i producció energètica⁷. Així mateix, l'informe afirma que l'any 2021, prop d'un 40% del consum i d'un 60% de la producció es van obtenir a partir del gas natural. El carbó i el petroli continuen tenint també un pes molt rellevant en el mix energètic. L'energia solar és l'única energia renovable rellevant, amb un 4,9% del consum i un 7,4% de la producció del país durant el 2021⁸.

El 2017, la producció d'electricitat de fonts renovables va ser d'un 2,7% i en 2021 va assolir un 5,4%⁹. Així mateix, la capacitat acumulada de MW¹⁰ d'energia solar s'ha multiplicat per més de 15 en l'última dècada. Aquest fet evidencia el seu ràpid creixement, que és probable que continuï durant els propers anys. Cal destacar que, per la seva situació geogràfica, Israel té un gran potencial com a productor d'energia solar ja que, especialment en l'extrem sud i el Desert del Naqab/Nègueb, la quantitat d'hores de llum solar és molt elevada.

L'octubre de 2020, el ministre d'Energia, Yuval Steinitz, va establir l'objectiu d'obtenir el 30% de l'energia d'Israel de fonts renovables¹¹. Mentre que el 70% restant de les ne-

5 Per més informació veure: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/israel-solar-energy-market#:~:text=ln%202021%2C%20the%20renewable%20energy,at%20the%20end%20of%202021>

6 Al Monitor (2022). Disponible a: www.al-monitor.com/originals/2022/11/more-gas-discovered-israeli-coast#:~:text=The%20discovery%20is%20below%20the,disputed%20between%20Israel%20and%20Lebanon.&text=Energian%20announced%20another%20gas%20discovery,the%20Zeus%2D01%20exploration%20well

7 ICEX (2022). Energia Solar en Israel. Disponible a: www.icex.es/content/dam/es/icex/oficinas/118/documentos/2022/10/documentos-anexos/DOC2022916392.pdf

8 Ídem.

9 BP Statistical Review of World Energy (2022). Disponible a: www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2022-full-report.pdf

10 Unitat d'energia equivalent a milions de watis.

11 Surkes, S. (2022). The Times of Israel: Disponible a: www.timesofisrael.com/cabinet-greenlights-target-of-30-renewable-energy-by-2030/

cessitats energètiques d'Israel serien cobertes per les reserves pròpies de gas natural. Per assolir aquest objectiu, Israel haurà d'augmentar la seva capacitat instal·lada global de sistemes solars a 17,1 GW¹² (gairebé 5 vegades més de la seva capacitat actual 3,5 GW). També haurà d'augmentar la capacitat global d'emmagatzematge en 10 vegades, passant de 300 MW¹³ el 2020 a aproximadament 3.000 MW el 2030. Per fer front a un dels principals obstacles per a l'augment de la capacitat fotovoltaica, la manca de recursos terrestres, el Govern d'Israel està promovent projectes solars de doble ús que inclouen teulades, embassaments d'aigua¹⁴ i projectes agrovoltaics¹⁵. El revestiment solar de doble ús, majoritàriament conegut com a agrovoltaic, és la pràctica d'instal·lar plaques solars fotovoltaïques a les terres de conreu de manera que les activitats agrícoles primàries com el pasturatge animal i la producció de cultius es mantinguin simultàniament en la mateixa àrea.

Al sector de l'energia solar, entès com un sector prioritari pel Govern Israelità participen diferents actors, tant públics com privats. A continuació detallem els més rellevants¹⁶:

Organismes i empreses públiques:

- **Ministeri d'Infraestructura Nacional, Energia i Aigua (ara Ministeri d'Energia i infraestructura):** defineix les polítiques i regulacions nacionals del sector de l'energia.
- **Israel Electric Corporation (IEC):** L'estat és propietari del 99,85%. És el principal generador i proveïdor d'electricitat a Israel. La xarxa de transmissió de l'IEC està desplegada a tot l'Estat d'Israel, als assentaments, a Jerusalem Est, a Cisjordània i Gaza, així com a les comunitats palestines.
- **Israel Public Utility Authority for Electricity (PUA):** regula la prestació i supervisa els serveis públics en l'àmbit de l'electricitat. Les principals funcions de la PUA són la fixació de les tarifes elèctriques, l'establiment de criteris i indicadors de qualitat del servei per als i les consumidores, així com la concessió de llicències.

12 Per GW entenem una unitat d'energia anomenada gigavati, que equival a un milió de quilovats (kW) o mil milions de vats (W). El GW s'empra especialment en centrals elèctriques per convertir l'energia solar en la nostra font d'energia renovable.

13 Per MW entenem una unitat d'energia anomenada megavati, que equival a mil quilovats (kW) o un milió de vats (W) si el portem a la seva unitat bàsica. El MW s'empra especialment en centrals elèctriques per convertir l'energia solar en la nostra font d'energia renovable.

14 Per més informació veure: www.israelagri.com/the-first-solar-powered-energy-system-on-the-banks-of-a-water-reservoir/

15 Ministeri Israelità d' Energia (2021). "A unique collaboration between the Ministry of Energy and the Ministry of Agriculture and Rural Development will increase the production of solar energy in Israel and will lead to the promotion of integrated energy production in agriculture ". Comunicat de premsa. Disponible a: www.gov.il/en/departments/news/press_030521

16 Dades extretes de l'informe d' ICEX 2022. La Energia Solar en Israel. Disponible a: <https://www.icex.es/quienes-somos/donde-estamos/red-exterior-de-comercio/IL/documentos-y-estadisticas/estudios-e-informes/visor-de-documentos.ficha-sector-energia-solar-israel-2022.doc118202210>

- **Noga – Independent System Operator Ltd.:** és una empresa 100% estatal creada en el marc de la reforma del sector elèctric de juny de 2018. Com a part d'aquesta reforma, les activitats de la unitat d'operacions, la divisió de planificació, la unitat de desenvolupament i tecnologies i la unitat d'estadístiques i investigació de mercat van ser transferides de l'IEC a Noga.

Principals organitzacions sectorials privades:

- **The Israeli Smart Energy Association:** busca accelerar l'adopció de solucions d'energia intel·ligent i donar suport a la indústria energètica local i innovadora d'Israel.
- **Green Energy Association of Israel (GEA-IL):** té com a objectiu el foment de l'energia renovable i d'una legislació més eficient sobre aquesta.
- **Israel Innovation Authority:** agència independent finançada amb fons públics que es va crear per proporcionar una sèrie d'eines pràctiques i plataformes de finançament destinades a abordar eficaçment les necessitats canviants dels ecosistemes d'innovació locals i internacionals.
- **Israel Advanced Technology Industries:** organització que agrupa les indústries d'alta tecnologia, ciències de la vida i altres tecnologies avançades d'Israel.

Les aliances publico-privades (APP) com a estratègia nacional pel desenvolupament de projectes d'energies renovables a Israel

Una de les grans estratègies dels sistemes financers per facilitar l'accés de finançament extern a projectes nacionals són les Aliances Público Privades¹⁷ (APP) eina amb la qual s'han finançat la majoria de grans projectes d'infraestructures d'energia renovable (solar) a Israel.

Segons el Banc Mundial, les Aliances Públic-Privades (APP) són acords entre el sector públic i el sector privat en el qual part dels serveis o tasques que són responsabilitat del sector públic són subministrades pel sector privat sota un clar acord d'objectius compartits per al proveïment del servei públic o de la infraestructura pública¹⁸.

17 Government of Israel (2021). PPP Projects. Disponible a: www.gov.il/BlobFolder/generalpage/ppp-projects-in-israel/en/Projects_files_PPP_ProjectsInIsrael-en.pdf

18 Definició World Bank. Disponible a: ppp.worldbank.org/public-private-partnership/es/que-son-las-asociaciones-publico-privadas

Segons l' Observatori del Deute en la Globalització, "l'arquitectura del sistema financer internacional permet que els diners flueixin on vulguin gairebé sense restriccions. La liberalització de les finances proporciona als mercats financers i a les institucions i elits financeres la possibilitat d'expandir-se i guanyar, pas a pas, major influència sobre les normatives i els resultats econòmics. L'avenç cap al finançament de l'economia àmplia passa per la privatització dels serveis públics i la transferència del poder estatal a institucions financeres, corporacions transnacionals, fons especulatius, fons patrimonials o altres agents financers. En general, el desenvolupament dels mercats al voltant dels serveis bàsics com l'aigua o l'energia i altres béns naturals com els minerals ha remodelat el món econòmic i està col·locant les finances fermament en el seu centre." ¹⁹

2.2. L'impacte del sector de l'energia solar en els Drets Humans de la població palestina al Territori Ocupat

Des de 1967, Israel ocupa Palestina a través d'un sistema d'apartheid basat en la discriminació i la repressió sistemàtica. A l'abril del 2021, Human Rights Watch (HRW) va presentar l'informe "S'ha traspassat el llindar: Les autoritats israelianes i els crims d'apartheid i persecució", un document de 213 pàgines que determina que l'Estat d'Israel ha imposat un règim d'apartheid al Territori Ocupat Palestí (ToP) de Cisjordània, Gaza i Jerusalem Est, amb pràctiques que poden ser considerades com a Crims contra la Humanitat²⁰. Segons HRW, la discriminació institucional d'Israel afecta a les llibertats fonamentals del poble palestí i es tradueixen en confiscació de terres i desplaçament forçats per mantenir la dominació del poble jueu sobre l'àrab²¹. Aquest sistema repressiu s'articula a través d'una ocupació militar i civil que va afectar el 78% del territori Palestí històric i que divideix la Cisjordània ocupada en tres àrees: **l'àrea A (18% del territori)** es troba sota teòric control civil i securitari de l'Autoritat Palestina; **l'àrea B (22%)** amb administració compartida entre les autoritats palestines, només per assumptes civils, i israelianes; **i l'àrea C (60%)** sota el control total de les autoritats israelianes i on es desenvolupen els assentaments il·legals israelians, tant àrees residencials com zones industrials²².

19 ODG (2018). Mega-infraestructura como mecanismo de endeudamiento. Disponible a: odg.cat/es/publicacion/infraestructura-endeudamiento/

20 Human Rights Watch (2021). A Threshold Crossed: Israeli Authorities and the Crimes of Apartheid and Persecution . Disponible a: <https://www.hrw.org/es/news/2021/04/27/las-practicas-abusivas-de-israel-constituyen-crmenes-de-apartheid-y-persecucion>

21 Ídem.

22 Aljazeera (2019) "What are areas A, B, and C of the occupied West Bank?". Disponible a: <https://www.aljazeera.com/news/2019/9/11/what-are-areas-a-b-and-c-of-the-occupied-west-bank>

L'explotació dels recursos naturals del poble palestí és un pilar clau del sistema d'ocupació israelià. L'àrea C ocupa una regió amb terres fèrtils per al cultiu²³ i altres recursos naturals com la pedra palestina coneguda com "or blanc" amb un valor estimat de 30.000 milions de dòlars²⁴. És en aquesta àrea on el Govern d'Israel expandeix un entramat de més de 250 assentaments il·legals on viuen més de 600.000 colons²⁵. La construcció d'aquests assentaments suposa la confiscació de terres per motius de seguretat i econòmics. Per exemple, aquestes terres són destinades a activitats d'agricultura pel manteniment de l'assentament i l'exportació de productes com els dàtils. Els assentaments agrícoles israelians són 1,5 vegades majors que la superfície construïda pels assentaments residencials²⁶. A l'àrea C també existeixen assentaments industrials, connectats en moltes ocasions als residencials, que es dediquen a la producció i manufactura dels recursos naturals extrets del territori palestí. La internacionalment reconeguda organització de drets humans palestina, Al-Haq, reconeix almenys 24 assentaments industrial a Cisjordània i Jerusalem Est²⁷.

L'explotació dels recursos naturals del poble palestí és un pilar clau del sistema d'ocupació israelià. L'àrea C ocupa una regió amb terres fèrtils per al cultiu.

La política israeliana de desenvolupament i expansió dels assentaments contravé el dret internacional i obstaculitza la resolució del conflicte. Nombroses resolucions de l'ONU han exigit la fi d'aquesta política, com la resolució del Consell de Seguretat 2334 de 2016²⁸ o la resolució 70/89 de 2015 de l'Assemblea General²⁹. Aquestes resolucions es basen en els instruments del Dret Internacional Humanitari (DIH) com les Regulacions de l'Haia de 1907 i la quarta Convenció de Ginebra de 1949, que prohibeixen taxativament

23 Per més informació veure: <https://101.visualizingpalestine.org/resources/glossary/areas-a-b-c>

24 Abdallah, M., De Leeuw, L. (2020). Violations Set in Stone. Heidelberg Cement in the Occupied Palestinian Territories. SOMO and Al-haq. P.20. Disponible a: <https://www.somo.nl/violations-set-in-stone/>

25 Ibid. p.12

26 Farah, M. (2020). Business and Human Rights in Occupied Territory: Guidance for Upholding Human Rights. Al-Haq. P.44. Disponible a: https://www.alhaq.org/cached_uploads/download/2020/04/27/business-and-human-rights-in-the-opt-interactive-1587981596.pdf

27 Abdallah, M. (2019). Atarot Settlement. The Industrial Key in Israel's Plan to Permanently Erase Palestine. Al-Haq. P.8. Disponible a: www.alhaq.org/cached_uploads/download/2021/06/10/atarot-unlocked-1623310412.pdf

28 ONU (2016). Resolució del Consell de Seguretat de 2334. Disponible a: <https://www.un.org/webcast/pdfs/SRES2334-2016.pdf>

29 ONU (2015) Resolució de l'Assemblea General 70/89. Disponible a: <https://digitallibrary.un.org/record/815577?ln=es>

INFOGRAFIA 1: Energia renovable a Israel i les seves vinculacions amb el sistema d'apartheid i ocupació de Palestina

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació continguda en aquest informe i altres fonts com <https://palopen-maps.org/en>; <https://database.earth/energy/power-plants/solar-power/israel> i <https://maps.google.com>

aquestes pràctiques³⁰, així com la Cort Penal Internacional que les considera Crims de Guerra³¹. Malgrat això, la confiscació de terres pel Govern d'Israel ha continuat amb l'objectiu d'annexionar-se els territoris palestins. L'any 2019, per exemple, el primer ministre Benjamin Netanyahu va anunciar l'annexió de la Vall del Jordà³².

La desposseïció i desplaçament de las comunitats palestines en el ToP es produeixen a través del sistema d'assentaments israelians i les activitats econòmiques vinculades. Segons la missió d'Observació independent de Nacions Unides realitzada l'any 2012, el Govern d'Israel imposa lleis d'ocupació, pràctiques i mecanismes per demolar construccions palestines, desplaçar forçosament i confiscar les terres privades i públics del poble palestí³³. Les terres confiscades són registrades a nom dels Consell Regionals dels assentaments. Aquesta confiscació de terres té un impacte directe sobre els drets econòmics palestins, ja que no poden accedir als seus recursos solars, hídrics i els camps de cultiu, pedra angular de l'economia de la subsistència palestina. En aquest sentit, l'informe de la Missió Internacional per investigar les implicacions dels assentaments israelians en el drets civils, polítics i econòmics del poble palestí al ToP del Consell de Drets Humans de 2022, va determinar que les empreses i les seves activitats econòmiques vulneren les llibertats fonamentals, incloent el dret d'autodeterminació del poble i l'accés al seus recursos naturals, en la mesura que contribueixen a la construcció, desenvolupament i consolidació dels assentaments israelians en Cisjordània i Est de Jerusalem³⁴.

Algunes empreses i les seves activitats econòmiques vulneren les llibertats fonamentals, incloent el dret d'autodeterminació del poble i l'accés al seus recursos naturals, en la mesura que contribueixen a la construcció, desenvolupament i consolidació dels assentaments israelians.

Els contundents resultats d'aquest informe van donar lloc a la resolució de 2016 del Consell de Drets Humans de l'ONU, on s'exigia a Israel el cessament immediat dels as-

30 Per més informació veure: <https://www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2019/01/chapter-3-israeli-settlements-and-international-law/>

31 ICC (2020). Court's Territorial Jurisdiction in Palestine. Public document. Disponible a: https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/CourtRecords/CR2020_01106.PDF

32 Zraick, K. (2019). "A Look at the West Bank Area Netanyahu Vowed to Annex". Disponible a: <https://www.nytimes.com/2019/09/10/world/middleeast/jordan-valley-israel-netanyahu.html>

33 Per més informació veure: <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/regular-sessions/session19/israeli-settlements-in-the-opt>

34 ONU (2013). Resolució Assemblea General A/HRC/22/63. Disponible a: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session22/A-HRC-22-63_SP.pdf

sentaments il·legals i les activitats econòmiques al ToP, exigint a la resta d'Estats membre de Nacions Unides establir mesures per evitar que les empreses sota les seves jurisdiccions contribuïssin a les greus violacions de drets humans en aquests territoris. El Consell de Drets Humans va encarregar a l'Oficina de l'Alt Comissariat de Drets Humans la producció d'una base de dades amb totes les empreses amb activitats en els assentaments israelians en el ToP, en cooperació amb el Grup de Treball de Nacions Unides sobre Drets Humans i Empreses³⁵. La base de dades va ser publicada el 28 de febrer del 2020 amb 112 empreses internacionals i israelianes del sector de l'agricultura, l'alimentació, el transport, les telecomunicacions, el tèxtil, la construcció, l'immobiliari, el turisme, la seguretat, les finances i l'energètic, incloent les energies renovables³⁶.

La majoria de projectes d'inversió comercial d'energia solar a Cisjordània es localitzen a la Vall del Jordà a l'àrea C, sota total control militar i civil israelià. Més del 63% del territori de l'àrea C està gestionat pels Consells Regionals i Locals dels assentaments, el que contribueix al desenvolupament del procés de colonització del territori³⁷. Aproximadament més de 400.000 colons viuen en 230 assentaments en aquesta àrea³⁸. La colonització de la Vall del Jordà es va iniciar justament després de la fi de la guerra del 1967 i al 2012 ja es comptabilitzaven 9.500 colons en 37 assentaments³⁹. En aquest territori viuen 60.000 palestins, incloent 6.200 beduïns, en situacions infrahumanes degut a la restricció de serveis i la prohibició d'accés a terres de cultiu i a recursos hídrics⁴⁰.

Des de els Acords d'Oslo del 1992, els Palestins de les àrees A i B del ToP estan obligats a contractar els serveis d'electricitat de la Israeli Electric Corporation (IEC), uns serveis sub-desenvolupats que no ofereixen l'energia suficient per a aquell territori⁴¹. A l'àrea C, la situació és encara més precària, fet que força a les comunitats palestines i beduïnes a proveir-se de l'electricitat a través de generadors de combustible extremadament cars (100 dòlars per dia) o a partir de panells solars⁴².

35 ONU (2016). Resolució del Consell de Drets Humans A/HRC/RES/31/36. Disponible a: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/082/57/PDF/G1608257.pdf?OpenElement>

36 ONU (2020). Resolució del Consell de Drets Humans A/HRC/43/71. Disponible a: www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2020/02/A.HRC_43.71-1.pdf

37 B'Tselem (2013). *Acting the Landlord: Israel's Policy in Area C, the West Bank*, June 2013, p. 13. Disponible a: www.btselem.org/download/201306_area_c_report_eng.pdf

38 ONU (2017). "West Bank. Area C: Humanitarian Concerns". OCHA. Disponible a: <https://www.ochaopt.org/content/west-bank-area-c-key-humanitarian-concerns>

39 ONU (2012). "Humanitarian Fact Sheet on the Jordan Valley and Dead Sea Area," OCHA. February 2012, p. 1. Disponible a: www.ochaopt.org/sites/default/files/ocha_opt_jordan_valley_factSheet_february_2012_english.pdf

40 Ídem.

41 Who Profits (2017). *Greenwashing the Occupation: The Solar Energy Industry and the Israeli Occupation*. Disponible a: www.whoprofits.org/wp-content/uploads/2018/06/old/greenwashing_the_occupation_web.pdf

42 Ídem.

Les autoritats civils (ICA) i militars israelianes executen una estratègia sistemàtica de demolicions i confiscació de terres i equipaments, mentre que limiten la construcció d'infraestructures palestines a l'àrea C. Entre el 2010 i el 2014, dels 2020 permisos tramitats per palestins per realitzar construccions només el 33% van ser aprovats⁴³.

Paral·lelament, l'Agència Humanitària de Nacions Unides, l'OCHA, va enregistrar 16.085 ordres de demolició de construccions palestines a l'àrea C entre 1988 i 2016⁴⁴. En aquest procés, **la ICA i les forces militars confisquen o destrueixen els equipaments solars i d'aigua de les comunitats palestines necessàries per a cobrir les seves necessitats més bàsiques.**

L'organització israeliana B'tselem⁴⁵ i la palestina-israeliana Who Profits⁴⁶ han

documentat des del 2016, nombrosos casos de confiscació i destrucció de panells solars a Khirbet Jenbah i Khirbet al-Halawah al sud-Hebrón; Khirbet Tall al-Himma i Khalet Khader a la Vall del Jordà.

Per un altre banda, la Naqab és una regió semi-àrida, localitzada al Desert del Naqab/Nègueb (sud), que representa el 60% de la Palestina històrica. Abans de la creació de l'Estat d'Israel el 1948, entre 65.000 i 90.000 palestins vivien en aquelles terres. El Govern d'Israel en va expulsar la majoria entre 1948 i 1949, i avui només 11.000 viuen en pobles al nord d'aquesta regió⁴⁷. En aquest territori viuen també 170.000 palestins beduïns⁴⁸,

Les autoritats civils (ICA) i militars israelianes executen una estratègia sistemàtica de demolicions i confiscació de terres i equipaments, mentre que limiten la construcció d'infraestructures palestines a l'àrea C.

43 ONU (2016). "Fragmented Lives: Humanitarian Overview 2015," OCHA. 13 Junio 2016. Disponible a: www.ochaopt.org/content/fragmented-lives-humanitarian-overview-2015

44 Griffith, M., Jorone, M. (2019). "The affective politics of precarity: Home demolitions in occupied Palestine". En *EPD: Society and Space* 2019, Vol. 37(3) 561–576. Disponible a: www.core.ac.uk/download/pdf/327371996.pdf

45 B'Tselem (2016) "New Wave of Demolitions in West Bank: Another Phase in Policy of Expelling Palestinians from Vast Portions of West Bank," 16 febrer 2016. Disponible a: https://www.btselem.org/planning_and_building/20160216_new_demolition_wave

46 Who Profits (2018). *Plundering the Sun: the Israeli solar energy industry and palestinian forced displacement*. Flash report. Disponible a: www.whoprofits.org/wp-content/uploads/2018/06/old/solar_flash_report.pdf

47 Abu-Saad, I. (2008) "Introduction: State Rule and Indigenous Resistance An Introduction: State Rule and Indigenous Resistance among Al Naqab Bedouin Arabs," HAGAR Studies in Culture, Polity and Identities Vol. 8 (2), 2008, p. 3.

48 Ben-Youssef, N., Bishara, S., Rosenberg, R. (2013). From Al-Araqib to Susiya The forced displacement of Palestinians on Both Sides of the Green Line. Adalah - The Legal Center for Arab Minority Rights in Israel. Disponible a: www.adalah.org/uploads/oldfiles/Public/files/English/Publications/Position_Papers/Forced-Displacement-Position-Paper-05-13.pdf

sent la població més pobre d'Israel⁴⁹. Sota el sistema d'ocupació i administració israelians, es va desenvolupar una estratègia de confinament dels pobles beduïns a unes quantes poblacions "reconegudes" (7 en total) per les autoritats. La gran majoria dels pobles son avui considerats com "no reconeguts" (45 pobles) i pateixen la màxima vulnerabilitat perquè es troben sota la jurisdicció de l'àrea C i no tenen dret als serveis bàsics, tal com subministrament d'aigua, electricitat, recollida d'escombraries o, serveis bàsics socials i educatius⁵⁰. Aquesta vulnerabilitat es deu a les polítiques de confiscació i desposseïció iniciades pel Govern d'Israel a partir dels anys 50 i intensificades des del 2011 amb el **Pla Prawar-Begin** per la destrucció de totes les comunitats no reconegudes i el desplaçament forçat de 90.000 beduïns⁵¹. El 2019, la Autoritat pel Desenvolupament i Assentament dels Beduïns en el Naqab/Nègueb va anunciar la intenció de forçar el desplaçament de 36.000 beduïns⁵². Al 2020, Israel va demolir 2.568 cases i estructures de palestins beduïns en poblacions reconegudes i no reconegudes per l'Estat d'Israel, un 13% més en relació a l'any anterior⁵³.

Les comunitats beduïnes a les poblacions reconegudes i no reconegudes malviuen per culpa de la falta de l'electrificació i accés a serveis públics. Segons el centre de recerca Who Profits, aquestes comunitats es veuen forçades a generar la seva pròpia electricitat a través de panells solars⁵⁴. Algunes comunitats beduïnes reconegudes per l'Estat han signat acords amb empreses israelianes com Arava Power per la construcció de camps d'energia solar, però a través de processos poc transparents en termes de consentiment de la comunitat⁵⁵. Who Profits també ha documentat casos de confiscació de panells solars i violència física contra la població beduïna a viles d'Al-Arakib, Kuhla i Umm al-Hiran. En aquesta última va ser assassinat per les forces israelianes Yacoub Abu al-Qiyan, un professor d'escola beduí que estava participant de les protestes en contra de la demolició d'habitatges al seu poble⁵⁶.

El procés de destrucció d'estructures beduïnes, desplaçament forçat i confiscació de terres, forma part d'una estratègia d'industrialització del Naqab/Nègueb. Aquest procés

49 Abu Much, A. (2021). "Report finds Negev Bedouins remain poorest population in Israel". Al-Monitor. Disponible a: www.al-monitor.com/originals/2021/09/report-finds-negev-bedouins-remain-poorest-population-israel

50 OHCHR and The Negev Coexistence Forum for Civil Equality, (2006). Shadow Report: "The Arab-Bedouins of the Naqab Negev Desert in Israel" Disponible a: <https://www2.ohchr.org/english/bodies/cerd/docs/ngos/NCf-IsraelShadowReport.pdf>

51 White, B (2013). "Fighting New Nakba in the Negev," Al Jazeera, 17 Julio 2013. Disponible a: <https://www.aljazeera.com/opinions/2013/7/17/fighting-new-nakba-in-the-negev>

52 Who Profits (2021). *Tools of Dispossession in the Naqab: Development and Military Projects*. Dynamic report. Disponible a: www.whoprofits.org/dynamic-report/tools-of-dispossession-in-the-naqab-development-and-military-projects/

53 Ídem.

54 Ídem

55 Ídem.

56 Who Profits (2018). *Plundering the Sun*. Op. Cit.

es formalitza el 2005 a través de la Resolució 4415 del Govern d'Israel, concretant un pla a 10 anys vista per a incrementar la població jueva a través del desenvolupament econòmic i militar, i la exclusió de la població palestina beduïna en zones restringides, precàries i molt reduïdes⁵⁷. La modernització d'aquesta regió gira al voltant del concepte “fer florir el desert”, una idea expressada pel Primer ministre Israelità David Ben-Gurion després de la creació de l'Estat d'Israel i que avui en dia es cristal·litza en l'atracció d'inversions i empreses dels sectors industrial tecnològics, construcció i energètic a la regió del Naqab/Nègueb⁵⁸. Per tant, els projectes d'inversió en energia solar són un sector estratègic, no només en termes econòmics, si no en termes d'expansió del projecte colonial israelià.

2.3. Els projectes d'energia solar a Cisjordània i el Desert del Naqab/Nègueb

El sector de la energia solar a Israel es divideix, a grans trets, entre infraestructures de camps solars que impliquen grans inversions de capital per empreses multinacionals i fons d'inversió, i els panells solars instal·lats a zones residencials realitzades per particulars que adquireixen els panells fotovoltaics a empreses israelianes o estrangeres. En el primer cas, els camps solars estan connectats a la xarxa elèctrica per garantir les demandes d'energia del país, incloent altres sectors industrials. Aquests projectes d'inversió s'inicien a través de l'adjudicació de licitacions per part de la Israel Electric Corporation en processos de contractació pública. En la fase de selecció de la licitació pública, una o un conjunt de corporacions sota una esquema de *joint venture*, competeixen per guanyar el projecte. Una vegada adjudicat el projecte, l'empresa/es promotora/es inicia un procés per a recollir capital suficient per a la construcció de les infraestructures del camp d'energia solar. Quan les obres han finalitzat i es posa en marxa el camp solar, la mateixa entitat promotora passa a explotar comercialment el camp solar, delega l'explotació a una empresa gestora o ven el projecte a una tercera empresa. Tant en el procés de construcció de les infraestructures, com en la gestió posterior, existeixen nombroses empreses proveïdores que aporten i instal·len els panells solars o altres sistemes necessaris pel funcionament del camp solar, o bé realitzen tasques de manteniment, entre d'altres. En el segon cas, la inversió és una iniciativa particular o comunitària, per exemple una comunitat de veïns, que decideix instal·lar panells solars al seu edifici o comunitat d'habitatges. En aquest cas, els particulars adquireixen directament els panells solars i el servei d'instal·lació i manteniment. En alguns casos, aquests sistemes també estan coordinats amb la IEA i requereixen autorització de les autoritats locals com els Consells locals o regionals dels assentaments, com veurem més endavant.

57 Per més informació veure: <https://www.whoprofits.org/dynamic-report/tools-of-dispossession-in-the-naqab-development-and-military-projects/>.

58 Who Profits (2021). *Tools of Dispossession in the Naqab*. Op. Cit.

2.3.1. Regió del Desert del Naqab/Nègueb

Ketura Sun, el primer camp solar del Desert del Naqab/Nègueb

El primer camp solar a Israel, **Ketura Sun**, es va construir l'any 2011 a Hevel Eilat, al Desert del Nègueb (Naqab), ocupa 8 hectàrees i produeix 9 milions de quilovats-hora d'electricitat a l'any. El projecte va ser desenvolupat per **Arava Power Company** amb una inversió de 250 milions de NIS (72 milions de dòlars), 80% aportat per **Bank Hapoalim** i altres finançadors privats com el **Kibbutz Ketura**⁵⁹. En el procés de construcció, l'empresa xinesa **SunTech** va proveir els 18.500 panells solars del camp solar⁶⁰.

L'empresa **Arava Power Company**, va ser creada l'any 2006, té seu al Kibbutz Ketura/Eilat i compta amb la subsidiària de **Global Sun Power Ltd**. L'any 2009, **Siemens** va adquirir el 40% de les seves accions a través de la seva societat d'inversió de capital **Siemens Project Ventures GmbH**⁶¹. L'any 2014, l'empresa israeliana va posar en funcionament 6 camps d'energia solar al Desert del Naqab/Nègueb, concretament el projecte Elifaz amb 24.000 panells solars i 7 MW de capacitat ocupant 9,6 hectàrees de terreny; el projecte Grofit Sun amb 22.100 panells solars i 6,4 MW de capacitat, ocupant 8,4 hectàrees de terreny; el projecte Yotvata Sun amb 23.400 plaques solars i 6,8 MW de capacitat fins a 8,8 hectàrees de terra; el Maslal Sun amb 30.700 plaques solars i 8,9 MW de capacitat, ocupant fins a 14 hectàrees de terra; i els projectes d'Erez i Sho-val⁶². Arava Power Company va signar 5 contractes amb comunitats beduïnes per poder construir camps solars en les seves terres, no obstant, segons Who Profits, el procés de consentiment comunal i les condicions del contracte no han estat del tot clares⁶³.

La multinacional israeliana Shikun & Binui Renewable Energy

En aquesta regió també s'identifica la presència d'una de les principals empreses israelianes del sector **Shikun & Binui Renewable Energy**. Aquesta empresa forma part del grup Shikun & Binui Group (Housing and Construction Holding) amb activitat econòmica en el sectors de l'energia, l'aigua, les infraestructures i l'immobiliari. Com a principals inversors institucionals destaquen: O S Israel Investment Company Ltd. (46,56%), Menora Mivtachim Holdings Ltd. (7,79%), Phoenix Holdings Ltd. (6,7%), Migdal Insurance and Financial Holdings Ltd. (5,28%), Harel Insurance Investments & Financial Services Ltd.

59 Who Profits (2017). Greenwashing the Naqab: The Israeli Industry of Solar Energy. Disponible a: www.whoprofits.org/report/greenwashing-the-naqab-the-israeli-industry-of-solar-energy/

60 Per més informació veure: <https://investigate.afsc.org/company/shunfeng-intl-clean>

61 Veure: www.euro-energie.com/siemens-invests-dollars-15-million-in-israeli-solar-company-arava-power-n-1570

62 Barkat, A. (2014). "6 new solar fields launched in Israel". Englobes. Disponible a: <https://en.globes.co.il/en/article-6-new-solar-fields-launched-in-israel-1000930329>

63 Who Profits (2017). *Greenwashing the Naqab*.

Arava Power. Font: Arava Power Company. Licència: Reconocimiento 3.0 Unported (CC BY 3.0)
<https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

(4,88%), Excellence Investments Ltd. (1,11%)⁶⁴. Shikun & Binui Energy ofereix serveis de construcció, gestió i manteniment de sistemes solars. Entre les seves sòcies destaquen **Siemens Energy, Edeltech, Ethos Energy, Edelcom, Chevron, G4S Holdings i G1 Secure solutions**⁶⁵.

Al Desert del Naqab/Nègueb, Shikun & Binui Renewable Energy ha desenvolupat nombrosos camps solars de diferent dimensió:

- Sde Boker i Hatzerim: en funcionament des del 2014. El projecte ha estat construït per **SunTech** i Shikun & Binui, ocupa 9 hectàrees i genera 5 MW de electricitat⁶⁶. **Solar Energy** actualment opera el projecte i **Enerpoint Israel** aporta els panells solars de SunTech.

64 Per més informació veure: <https://www.whoprofits.org/company/housing-and-construction-holding-co/>

65 Ídem.

66 Informació corporativa de l'empresa: www.shikunbinui.com/en-US/projects/projectPage/sde-boker

- Moshav Nevatim: es divideix en dos projectes d'energia solar. En primer lloc, Nevatim 1 va ser completat l'any 2015 i genera 18 MW. Shikun & Binui Energy va construir i opera el projecte. En la fase de construcció, va cooperar amb l'empresa alemanya **Belectric**⁶⁷. En segon lloc, **Nevatim 2** té una capacitat de producció de 12,7 MW. L'empresa **Solar Power** va construir el projecte i actualment esta operada per Shikun & Binui Energy⁶⁸.
- Moshav Givolim: situat en el Consell Regional Sdot Negev. És una planta solar amb una producció energètica de 12,5 MW. El projecte va ser construït per Solar Power i esta gestionat per Shikun & Binui Energy⁶⁹.
- Moshav Brosh: localitzat al nord-oest del Nègueb entre Ofakim i Netivot, sota la jurisdicció del Consell Regional de Bnei Shimon. És una planta solar amb producció energètica de 9,6 MW. Va ser construït per Elmor Renewable Energy i esta gestionat per Shikun & Binui Energy⁷⁰.
- Moshav Shibolim: sota la jurisdicció del Consell Regional de Sdot Negev. Genera 12,46 MW, va ser construït per Elmor i es gestiona comercialment per Shikun & Binui Energy⁷¹.
- Kibbutz Urim: situat a prop de Gaza, sota jurisdicció del Consell Regional d'Eshkol. La seva producció energètica és de 3,3 MW. El projecte va ser construït per Solar Power i actualment és gestionat per Shikun & Binui Energy⁷².
- Shneur Tze'elim: el projecte s'ha desenvolupat en cooperació amb Kibbutz Tze'elim, es desplega en 141 hectàrees i té capacitat de 120 MW. Va ser construït per Shikun & Binui Energy i Belectric. Shikun & Binui Energy gestiona comercialment el projecte⁷³.
- Timna Valley: nord d'Aqaba i ciutat Elat. El projecte està en funcionament des del 2014 amb una producció energètica de 6 MW. El projecte va ser construït per l'espanyola Soltec i Shikun & Binui Energy⁷⁴.

67 Informació corporativa de l'empresa: www.shikunbinui.com/en-US/projects/projectPage/nevatim1

68 Informació corporativa de l'empresa: www.shikunbinui.com/en-US/projects/projectPage/nevatim2

69 Informació corporativa de l'empresa: www.shikunbinui.com/en-US/projects/projectPage/Givolim

70 Informació corporativa de l'empresa: www.shikunbinui.com/en-US/projects/projectPage/brosh

71 Informació corporativa de l'empresa: www.shikunbinui.com/en-US/projects/projectPage/shibolim

72 Informació corporativa de l'empresa: www.shikunbinui.com/en-US/projects/projectPage/urim

73 Informació corporativa de l'empresa: www.shikunbinui.com/en-US/projects/projectPage/Shneur%3Fcountry%3D1&market%3D2&service%3D0

74 Informació corporativa de l'empresa: www.shikunbinui.com/en-US/projects/projectPage/timna%3Fcountry%3D1&market%3D2&service%3D0

- Ein Hashlosa: situat al Kibbutz Ein Haslosa. Des de 2015 genera 5 MW d'energia elèctrica. El projecte va ser construït per Belectric i Shikun & Binui Energy. Aquesta última empresa gestiona l'explotació comercial actual⁷⁵.

El 6 de desembre del 2021, l'empresa **Housing and Construction Energy Company Dimona Solar Project Ltd** subsidiària de Shikun & Binui va guanyar la licitació pel desenvolupament del camp solar més gran al Nègueb, el camp fotovoltaic Dimona⁷⁶, amb una extensió de 75 hectàrees i amb una producció potencial de 300 MW per any. El 2030 el projecte generarà el 30% de l'energia renovable d'Israel⁷⁷. Cal mencionar la participació en el procés de licitació per Dimona de les empreses espanyoles **Cobra Instalaciones y servicios S.A.** i **Solarpack** en partenariat amb la Inmobiliària israeliana Keystone REIT Ltd.; Invenergy Israel LLC, filial de la nord-americana Invenergy; i el proveïdor d'energia israelià OPC Energy Ltd⁷⁸.

El mega-projecte termo-solar d'Ashalim

'Shikun & Binui també forma part del consorci que ha desenvolupat el mega-projecte **Ashalim Thermo-Solar Power Station** al Desert del Naqab/Nègueb. El projecte és una iniciativa publico-privada que ocupa 75 hectàrees i que genera 121 MW de electricitat. L'inversió s'ha desenvolupat en tres licitacions: Ashalim Thermo-Solar Plot A, Ashalim Thermo-Solar Plot B, Ashalim-PV1⁷⁹. Cada licitació ha estat concedida a una empresa promotora amb diferents socis i finançadors. D'acord amb les autoritats israelianes, es preveuen dos nous projectes, Ashalim-PV2 i Ashalim-PV3. Els projectes en marxa s'estructuren de la següent manera:

- Ashalim Thermo-Solar Plot A: promogut per Shikun & Binui Renewable Energy en partenariat **Negev Energy** juntament amb el fons israelià **Noy Fund** i l'empresa d'enginyeria espanyola **TSK Group**⁸⁰. Entre els finançadors destaca **US Overseas Private Investment Corporation (OPIC), the European Investment Bank (EIB) i Bank Hapoalim**⁸¹.

75 Informació corporativa de l'empresa: www.shikunbinui.com/en-US/projects/projectPage/ein-hashlosa%-3Fcountry%3D1&market%3D2&service%3D0

76 Reuters (2021). "Shikun & Binui to build Israel's largest solar energy field" Disponible a: www.reuters.com/business/energy/shikun-binui-build-israels-largest-solar-energy-field-2021-12-06/

77 Ídem.

78 Bellini, E. (2019). "Israel reveals bidders for 300 MW Solar plus storage tender in Negev desert". Disponible a: www.pv-magazine.com/2021/02/15/israel-reveals-bidders-for-300-mw-solar-plus-storage-tender-in-negev-desert

79 Government of Israel (2019). Infrastructure for Growth. Disponible a: https://www.gov.il/BlobFolder/news/spoke_book030219/he/Spoke_growth140219.pdf

80 Per més informació veure: www.ewind.es/2019/08/29/israel-inaugurates-negev-concentrated-solar-power-plant/70565

81 Yeshayahou, K. (2016). "Noy Fund, TSK take Negev solar power plant stake". Disponible a: en.globes.co.il/en/article-noy-fund-tsk-take-negev-solar-power-plant-stake-1001120238

Mega-projecte termo-solar d'Ashalim. Font: Artem.G, CC BY-SA 4.0.
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

- Ashalim Thermo-Solar Plot B: va ser adjudicat a l'empresa **Megali Solar Power Ltd** participada per **Noy Fund** (49,9%)⁸², **BrightSource** (25,05%), i **Alstom** (25,05%)⁸³. L'empresa israeliana Noy Fund és el principal promotor del projecte. La francesa Alstom s'encarregarà de la construcció, subministrament, explotació i manteniment de la planta durant 25 anys, mentre que la nord-americana Bright Source s'encarregarà del disseny i construcció de la torre d'electricitat⁸⁴. El projecte compta amb el finançament del **EIB**, **Bank Hapoalim**, **Menora**, **Harel**, entre d'altres⁸⁵. Les empreses promotores han contractat els serveis de l'espanyola **IMASA** al 2017 per la construcció de plantes termo-solars⁸⁶.
- Ashalim-PV1: adjudicat a l'empresa **Ashalim Sun**, participada per la israeliana **Clal Sun** i la francesa **EDF Energies Nouvelles**. Entre els principals finançadors

82 Informació corporativa de l'empresa: <https://www.noyfund.co.il/single-post/2017/02/20/megalim-solar-power-ltd>

83 Veure: www.alstom.com/es/press-releases-news/2014/7/alstom-participa-en-la-construccion-de-la-mayor-planta-termsolar-de-israel

84 Ídem.

85 Government of Israel (2019). *Infrastructure for Growth*. Op. Cit.

86 Per més informació veure: www.imasa.com/en/cargarAplicacionReferencia.do;jsessionid=9EB190BB4A-32D0C8E18C3976FEF9C7F6?idAmbitoReferencia=48&identificador=1362

destaquen **Clal i Bank Hapoalim**⁸⁷. Entre els seus proveïdors destaquen **Belectric, JA Solar Holdings i STI Nordland**⁸⁸.

El projecte Ashalim va rebre l'assistència tècnica i es va proveir del Grup Espanyol Elektra amb la instal·lació dels armaris de control elèctric per part de la seva filial (amb seu a Tarragona) Kuadrotek. La climatització dels armaris la va a portar una altre empresa italiana de nom Pfannenbergs⁸⁹.

Participació internacional per a la industrialització del Naqab/Nègueb

Com hem pogut observar, la majoria del projectes d'inversió en energia solar a Israel compten amb una participació internacional significativa en les fase de promoció i construcció, provisió de subministraments o serveis de manteniment, o inversió de capital pel seu desenvolupament. Els següents tres exemples reflecteixen de nou aquest caràcter.

La francesa **EDF Energies Nouvelles** va promoure, en cooperació amb la israeliana **Solex**⁹⁰, el camp solar Zmorot. Aquest camp que va entrar en funcionament el 2014 ocupa 60 hectàrees i genera 50 MW de electricitat. Els 200.000 panells fotovoltaics van ser proveïts per l'empresa **Photowatt**⁹¹.

L'empresa alemanya **Belectric** ha rebut l'encàrrec de repotenciar la planta solar de Halutziot a través de la instal·lació de noves tecnologies⁹². Halutziot Solar Farm va ser construïda l'any 2015 per **Enlight Renewable Energy**⁹³.

Un altra exemple de la internacionalització dels projectes d'inversió en energia solar a Israel és la planta Ramat Hovav Solar Field, localitzada en la zona industrial de Ramat Hovav, a prop del poble beduí palestí no reconegut per les autoritats israelianes de Wadi Naam. El projecte d'energia solar de Ramat Hovav, és un dels més grans de la regió del Mashrek, ocupa 48,5 hectàrees i genera 37,5 MW d'electricitat. El projecte va ser promogut per **Energix Renewable Energies** i els panells solars van ser proveïts per l'empresa **Solar First (US)**. El projecte va ser finançat per Energix (35%) i el **Deutsch Bank** (65%). Ramat Hovav estava sent gestionada per l'empresa pública **Ramat Hovav Power Plant Limited Partnership**, però l'any 2020, va ser adquirida per **Shikun & Binui Group** (50%) i **Edeltech Co** (50%), empresa israeliana del sector de l'electricitat i la

87 Government of Israel (2019). *Infrastructure for Growth..* Op. Cit.

88 Veure: www.power-technology.com/marketdata/ashalim-solar-pv-project-israel/

89 Veure: https://www.pfannenbergs.com/fileadmin/Redakteur/Subsites/Files_Know-How/Files_Case_Studies/Case_Study_KUADROTEK_Ashalim_ES.pdf

90 Veure: www.power-technology.com/marketdata/zmorot-solar-pv-park-israel/

91 Informació corporativa de l'empresa: www.edf-renouvelables.com/en/edf-energies-nouvelles-commissions-the-zmorot-solar-power-plant-50-mwp-in-israel/

92 Informació corporativa de l'empresa: belectric.com/en/belectric-repowers-large-scale-project-in-israel/

93 Veure: www.power-technology.com/marketdata/halutziot-solar-pv-park-israel/

infraestructura especialitzada en el desenvolupament de projectes d'energia renovable i gas. **Siemens Energy** (Alemanya) i **Ethos Energy** (Regne Unit) han signat un contracte fins el 2040 per als serveis de manteniment del projecte solar i la seva maquinària⁹⁴.

2.3.2. Regió de Cisjordània, Territori Ocupat Palestí

Segons Who Profits, s'han construït quatre grans camps solars a Cisjordània, la majoria a la Vall del Jordà. Els camps solars desenvolupats a la Vall del Jordà ocupen un territori de 300.000 metres quadrats⁹⁵. Totes les plantes solars estan connectades a la xarxa elèctrica de la IEA. No només els assentaments il·legals i les empreses israelianes es beneficien de l'explotació dels recursos naturals del poble palestí. La ICA, braç civil de l'exèrcit israelià, que s'encarrega del control i administració de l'Àrea C, obté beneficis de les empreses per l'atorgament dels permisos per a la construcció de les granges solars⁹⁶. Paral·lelament, com veurem més endavant, en els assentaments il·legals israelians també es proveeixen serveis i instal·lacions de panells solars que contribueixen al manteniment i desenvolupament dels mateixos.

El projectes d'energia solar a la Vall del Jordà: de la confiscació de terres a la colonització verda

El primer gran projecte desenvolupat a Cisjordània es troba al nord de la ciutat palestina de Jericó i es coneix amb el nom de Netiv Hagdud. Aquest camp solar va ser construït l'any 2015 i va comptar amb el suport del Govern d'Israel per augmentar la confiança dels bancs creditors que consideraven que aquest tipus de projectes al ToP podien suposar riscos financers⁹⁷. Des de les fases inicials del projecte, l'empresa israeliana **Green Is Us**⁹⁸ i la italiana **Enerpoint**, a través de la seva filial Enerpoint Israel⁹⁹, han invertit més de 6 milions de dòlars en el projecte. Actualment, el projecte està en marxa i opera, des del 2016, amb llicència d'activitats de la IEA per a l'empresa israeliana **Orot Nativ Hagdud**. El projecte ocupa 50.000 metres quadrats i està equipat amb 13.000 panells solars que produeixen 4 MW d'electricitat¹⁰⁰ i que suposa uns beneficis de 25 milions de NIS (aproximadament 5 milions d'euros)¹⁰¹. A nivell d'empreses proveïdores s'han identificat materials de les següents tres empreses internacionals¹⁰²: l'empresa xinesa **Sun-**

94 Per més informació veure: www.whoprofits.org/company/housing-and-construction-holding-co/

95 Who Profits (2017). *Greenwashing the Occupation*. Op. Cit.

96 Who Profits (2018). *Plundering the Sun*. Op. Cit.

97 Ídem.

98 Veure: www.whoprofits.org/company/green-is-us/

99 Veure: www.whoprofits.org/company/enerpoint-israel/

100 Who Profits (2017). *Greenwashing in the Occupation*. Op. Cit.

101 Who Profits (2017). *Greenwashing in the Occupation*. Op. Cit.

102 Who Profits (2018). *Plundering the Sun*. Op. Cit.

Asentamiento ilegal Kibbutz Kali, Valle del Jordà.

Font: <https://www.flickr.com/photos/websthatsell/16231589475/>

Tech, subsidiària de l'empresa amb seu a **Kong Kong Shunfeng International Clean Energy**, que produeix equipaments i sistemes solars, i ofereix serveis de manteniment i monitoratge de les tecnologies. L'empresa alemanya **Refu Elektronik** que produeix i ven sistemes fotovoltaics i solars amb la marca REFUsol, mentre que la turca **PGR Drive Technologies** produeix i exporta maquinària industrial.

El camp solar Kalia, operatiu des del 2016, és un camp d'energia fotovoltaica de 10,8 MW situat a l'assentament il·legal Kibbutz Kalia, a la Vall del Jordà. Kalia Solar és un dels tres projectes d'energia renovable més grans de Cisjordània, amb una extensió de 13,5 hectàrees i 104.000 panells solars capaços de proveir d'energia a 5.000 habitatges. El projecte va néixer fruit del partenariat entre el **Kalia Clean Energy**, cooperativa energètica del kibbutz de Kalia¹⁰³, i l'empresa **Clal Sun Ltd**, subsidiària de Clal Industries, i el seu inversor nord-americà **Sun Edison** que operen el camp amb un contracte de 20 anys per a la compravenda d'energia de 20 anys amb l'Israel Electric Corporation. Clal Sun Ltd. és una de les empreses

103 Per més informació veure: www.pitchbook.com/profiles/company/264712-51#overview

líders del sector de l'energia renovable a Israel, fundada al 2011. L'empresa és propietat en un 52% de **Clal Industries** (52%), un gegant israelià amb hòldings a la indústria cimentera, la biotecnologia, l'alta tecnologia i l'energia renovable. Clal Industries posseeix, a través de la seva filial **Nesher Israel Cement Enterprises**, més d'un 80% de la quota de mercat de la producció cimentera al país, pel que resulta molt probable que hagi participat en la construcció dels murs de separació, checkpoints, assentaments colons i altres infraestructures israelianes en territoris ocupats palestins¹⁰⁴. L'altra inversor, **Sun Edison** amb base als Estats Units, que posseïa el 2,5% de Clal Sun¹⁰⁵ es dissol l'any 2017, després de declarar-se en fallida¹⁰⁶. A nivell de proveïdors, Who Profits identifica que els panells solars instal·lats a Kalia són de l'empresa nord-americana **First Solar**¹⁰⁷. També s'identifiquen sistemes i softwares electrònics de la empresa alemanya **PADCON**¹⁰⁸, i equipaments i subministraments de la sueca **ABB** i la també alemanya **SMA Solar Technology**¹⁰⁹.

El camp solar de Meitarim se situa a l'assentament industrial que porta el seu mateix nom, ocupant 98.749 metres quadrats de terra palestina. El camp està connectat a la xarxa israeliana, i amb 16.120 plaques solars genera 5 MW d'electricitat, suficients per alimentar 2.500 habitatges. El camp és propietat d'**Energix Renewable Energies** (50,1%), una empresa israeliana amb cotització pública, i de la **Companyia per al Desenvolupament del Mont Hebron** (49,9%) una empresa privada israeliana que inverteix en projectes industrials israelians a la zona del Mont Hebron. Energix Renewable Energies és propietat de Alony-Hetz Properties and Investments Ltd. El 27,5% de les accions de la companyia són de titularitat pública. El 2022, la companyia va ser seleccionada per participar en un programa pilot del Ministeri d'Energia i el Ministeri d'Agricultura i Desenvolupament Rural, per examinar la viabilitat del doble ús de terres agrícoles per a la generació d'electricitat a partir d'energia solar. Com a part del projecte, l'empresa col·laborarà amb **l'Institut de Recerca Migal Galilee** per construir una instal·lació agro-voltaica en una vinya a l'assentament de Sha'al, al Golan siríà ocupat. La Companyia per al Desenvolupament del Mont Hebron va ser fundada el 1984 pel Consell Regional d'Hebron juntament amb els assentaments i cooperatives circumdants de l'assentament de Kiryat Arba. L'empresa es va crear amb la finalitat de desenvolupar projectes industrials a la zona dels turons del sud d'Hebron¹¹⁰. Entre les empreses proveïdores destaca **JA Solar Holdings**, corporació xinesa que dissenya, desenvolupa, fabrica i ven productes d'energia solar per a plantes elèctriques residencials, comercials i a escala de serveis públics¹¹¹.

104 Veure: www.whoprofits.org/company/clal-industries/

105 https://www.israellobby.org/energix/WhoProfits/greenwashing_the_occupation_web.pdf

106 Informació corporativa de l'empresa: www.sunedison.com/restructuring.html

107 Who Profits (2017). *Greenwashing in the Occupation*. Op. Cit.

108 Ídem

109 Who Profits (2018). *Plundering the Sun*. Op. Cit.

110 Who Profits (2017). *Greenwashing in the Occupation*. Op. Cit.

111 Who Profits (2018). *Plundering the Sun*. Op. Cit.

Un altre dels projectes més importants a Cisjordània és el **camp solar Shadmot Me-hola**, construït a prop de les poblacions palestines de Ein El-Beida i Khirbet al-Malih, amb una extensió de 49.242 metres quadrats i una generació de 5 MW l'any. La llicència d'activitats es va atorgar l'any 2016 a l'empresa **Energy Sde Ilan** que en realitza la seva explotació comercial. Entre els seus proveïdors destaca l'empresa israeliana **SolarEdge** amb inversió d'empreses tals com GE Energy Financial Services, Norwest Venture Partners, Lightspeed Venture Partners, ORR Partners, Genesis Partners, Walden International, Vertex Venture Capital, JP Asia Capital and Opus Capital Ventures. Un altre proveïdor és **MGA Energy Solutions**, propietat d' Eli Menachem Holdings i Gil Menachem Holdings, que aporta serveis d'enginyeria i construcció al camp solar.

Els projectes d'explotació dels recursos naturals a Cisjordània continuen creixent amb la construcció de la nova planta solar Jordan Valley Project. Aquest projecte pretén establir un camp d'energia solar juntament amb 12 cooperatives agrícoles ubicades als assentaments il·legals. Un cop completat, el projecte disposarà del camp solar més gran d'Israel a la Cisjordània ocupada, cobrint fins a 300 hectàrees de terra i generarà 360 MW d'electricitat. S'espera que el camp estigui connectat a la xarxa elèctrica nacional d'Israel l'any 2024. L'empresa **Teralight**, promotora del projecte, té un acord d'exclusivitat amb el moviment Moshavim¹¹². Les empreses **Menora Mivtrahim Energy** i **Canadian Solar Inc.** han anunciat que participaran en l'inversió del **Jordan Valley Project**¹¹³. Menorah Mivtrahim Energy és subsidiari de l'empresa **Menorah Mivtrahim Holdings** que cotitza públicament i opera en tots els camps relacionats amb l'assegurança de vida, pensions, assegurances generals i assegurances de salut. Mentre Canadian Solar Inc, amb capital xinès i cotització pública al NASDAQ des de 2006, és un fabricant líder de mòduls solars fotovoltaics i proveïdor de solucions d'energia solar.

Nombroses empreses israelianes i internacionals han proveït d'instal·lacions fotovoltaïques als assentaments, serveis que poden ser considerats il·lícits per la resolució de Nacions Unides 43/71 de 2020.

Sistemes fotovoltaics en zones residencials dels assentaments il·legals

Els assentaments il·legals a Cisjordània estan connectats a la xarxa elèctrica de la IEA, però a banda d'aquest servei, particulars i autoritats regionals i locals han incorporat panells solars i altres sistemes per abaratir els seus costos i cobrir les se-

112 El moviment Moshavim Movement és un principals grups de pressió dels assentaments d'Israel, els seus membres són agricultors cooperatius.

113 Per més informació veure: www.glasstec-online.com/en/Media_News/CANADIAN_SOLAR_PARTNERS_WITH_MENORA_MIVTACHIM_TO_INVEST_IN_SOLAR_POWER_PROJECTS_IN_ISRAEL

ves necessitats energètiques. Aquest procés s'accelera al desembre del 2011 quan l'Administració Civil d'Israel emet el Pla Regional 55/1, un document de planificació d'instal·lacions fotovoltaïques a Cisjordània¹¹⁴. L'aprovació d'aquest pla va suposar una nova era per als sistemes solars en els assentaments. En aquest procés nombroses empreses israelianes i internacionals han proveït d'aquests productes als assentaments, serveis que poden ser considerats il·lícits, com defineix la resolució del Consell de Drets Humans de Nacions Unides 43/71 de 2020, també coneguda com la Base de Dades d'empreses als assentaments a Cisjordània, anteriorment mencionada en aquest informe¹¹⁵.

En aquesta Base de Dades, es troben dos de les principals empreses del sector de les energies renovables identificades en la construcció de camps solars, la israeliana Energix Renewable Energies Ltd. i la francesa Alstom S.A. La presència d'aquestes empreses en la Base de Dades implica que estan proveïnt de serveis i infraestructures necessàries per a la supervivència d'assentaments de colons, que vulneren el dret internacional. Altres empreses amb presència als assentaments són:

Sphere Energy Systems: és una empresa israeliana que proveeix i instal·la sistemes solars en zones residencials. Segons Who Profits, l'empresa ha proveït: un sistema solar a Nokdim (4 KW), aprovat pel Consell Regional de Gush Etzion; 5 sistemes solars a Mevo Horon (4 KW); 3 sistemes solars a Alfei Menashe (4 KW); 8 sistemes solars a Elkana. En els projectes a Cisjordània i els Alts del Golan siris ocupats s'identifiquen els productes fabricats per Sharp, Suntech, Solartech i Yingli, i el convertidor d'electricitat de SolarEdge. Sphere Energy Systemes és propietat de Ra'anan Riter (75%) i Lior Nemri (25%). Entre les seves subsidiàries i sòcies destaquen **Danbit Insurance Agency**, Green is Us i Solar Clean.

- **Volta Solar**: especialitzada en el desenvolupament, construcció i operació de sistemes de cobertes d'energia solar per a cases particulars, edificis comercials i públics i edificis residencials¹¹⁶. Volta Solar té una quota de mercat del 35% de les teulades solars israelianes per al sector de les cases particulars. La companyia ha establert aproximadament 2.600 projectes generant més de 50 MW d'electricitat neta amb clients com Shikun & Binui, the Megido Regional Council al nord de Cisjordània, i Shaphir Engineering, empresa també enregistrada a la Base de Dades de l'ONU, i com a socis EDF energies i EV-Edge¹¹⁷.

- **Enepoint Israel** instal·la i subministra plaques fotovoltaïques per a la producció

114 Who Profits (2017). Greenwashing the occupation. Op. Cit. P.43

115 ONU (2020). Resolució del Consell de Drets Humans A/HRC/43/71. Disponible a: https://www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2020/02/A.HRC_43.71-1.pdf

116 Jerusalem Post (2022). "Voltar Solar announces NIS 40 millions funding round". Disponible a: www.jpost.com/business-and-innovation/tech-and-start-ups/article-704010

117 Veure: www.nocamels.com/2022/04/volta-solar-energy-funding/

d'energia solar al ToP, concretament els seus sistemes es troben a l'assentament il·legal de Mishor Adumin, a la regió central de Cisjordània¹¹⁸.

- **B.D.T.H Israel Solar Energy Ltd.** fundada al 2010, construeix i instal·la camps solars comercials i residencials. El setembre de 2018, la companyia va guanyar un concurs de 900.000 NIS per a la instal·lació de panells solars a la part superior de les institucions educatives a l'assentament de Kiryat Arba. Un cop finalitzat el projecte es poden generar 250 KWP d'electricitat¹¹⁹.
- **Suntech:** fabrica, desenvolupa i lliura productes d'energia solar. El juny del 2016, Who Profits va documentar els panells solars de SunTech al camp solar comercial Netiv Hagdud. A més, en una associació conjunta amb l'empresa israeliana Solarit Doral, Suntech va co-construir una central solar a Katzrin, un assentament israelià als Alts del Golan siris. El projecte solar Katzrin genera 85.000 kWh a l'any¹²⁰.

Fases prèvies al desenvolupament industrial

El procés d'industrialització al Desert del Naqab/Nègueb i la Vall del Jordà, així com l'expansió dels assentaments israelians, implica un procés previ de demolició de cases, desplaçament forçós i confiscació de les terres. En aquest procés, Who Profits ha documentat l'ús de vehicles **Volvo** en la demolició d'estructures palestines i la confiscació de panells solars al 2015 a Kahn al-Amar i al 2016 a Khirbet Jebanh, en cooperació amb les forces militars i la ICA¹²¹. En la regió del Naqab, els vehicles Volvo han demolit panells solars a les comunitats beduïnes de Al-Araqib i Um el-Hiran. Paral·lelament, la maquinària de Volvo s'han fet servir per la construcció de l'assentament de Har Gilo i la zona industrial Barkan, així com la construcció de *checkpoints* a Huwwara i al Mur de separació d'Israel¹²². En quant a l'empresa **Fassi**, els seus vehicles han estat utilitzats en la confiscació de panells solars a Khirbet Tall al-Himma en la Vall del Jordà¹²³.

El procés d'industrialització al Desert del Naqab/Nègueb i la Vall del Jordà, així com l'expansió dels assentaments israelians, implica un procés previ de demolició de cases, desplaçament forçós i confiscació de les terres.

118 Who Profits (2017). Greenwashing the Naqab. Op. Cit.

119 Per més informació veure: www.whoprofits.org/company/b-d-t-h-israel-solar-energy-ltd/

120 Per més informació veure: <https://investigate.afsc.org/company/shunfeng-intl-clean>

121 Who Profits (2018). *Plundering the Sun*. Op. Cit.

122 Ídem.

123 Ídem.

3. Contribució del sector financer espanyol

3.1. El sector financer espanyol

El sistema financer és a grans trets un conjunt d'autoritats, entitats, mercats i instruments regulats mitjançant normes legals i està constituït pels següents elements:

- **Autoritats financeres:** són organismes que controlen i regulen el funcionament del sistema. En són un exemple el Banc Central Europeu, el Banc d'Espanya, la Comissió Nacional del Mercat de Valors, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.
- **Entitats financeres:** són empreses i institucions que faciliten l'intercanvi de recursos mitjançant una activitat d'intermediació i/o mediació (canalització de recursos entre prestadors i prestataris i posada en contacte d'inversors i prestadors). En són un exemple els bancs, caixes d'estalvis, cooperatives de crèdit, entitats asseguradores, fons d'inversió, societats de valors, etc.
- **Mercats financers:** són entorns (físics o virtuals) amb una operativa més o menys regulada que faciliten la negociació jurídica amb actius, instruments i productes, la qual cosa dona lloc a l'intercanvi de recursos.

A nivell de l'Estat Espanyol, hi ha diferents entitats financeres que formen part de l'arquitectura d'inversions i de crèdit en projectes d'energia renovable a Israel. Les entitats financeres de l'Estat Espanyol poden participar en aquests projectes a través de crèdits o d'inversions directes.

- **Crèdits:** entitats que ofereixen diners en préstec i serveis a determinats negocis / projectes. Aquestes entitats esperen beneficis econòmics a través de l'aplicació d'un interès al préstec. Els préstecs es poden dividir en:
 - **Finançament de projectes:** Aquest tipus de préstec finança directament el desenvolupament d'un projecte: els diners només es poden utilitzar per a aquesta finalitat. El prestatari retorna el préstec amb els diners generats pel projecte, per exemple l'electricitat venuda per una central elèctrica.
 - **Finançament d'empreses:** Una empresa pot utilitzar aquest tipus de prés-

tec per finançar qualsevol cosa en les seves operacions, des del pagament als empleats fins al desenvolupament d'un projecte. En la majoria dels casos, l'empresa pot decidir com utilitzar els diners sense consultar els prestadors. El finançament empresarial es presenta en dues varietats bàsiques: els préstecs a termini i les facilitats de crèdit renovable.

Algunes de les entitats creditores que financen empreses que realitzen projectes d'energia solar a Israel són, per una part, entitats de l'Estat Espanyol: **CaixaBank, Banco Santander, BBVA, Ibercaja, Bankinter, Kutxabank, Banc Sabadell, Bankia**, entre d'altres. CaixaBank i Banco Santander són els bancs espanyols que més inverteixen en finançament ESG¹²⁴ i projectes d'energies renovables. En termes generals, l'any 2020 les iniciatives d'energia solar fotovoltaica de CaixaBank van suposar el 62,5% del total de la inversió¹²⁵ i un any més tard aquesta entitat bancària va mobilitzar 31,375 milions d'euros en inversions sostenibles, incloent bons i préstecs verds¹²⁶. Per la seva part, Banco Santander s'ha erigit com a líder mundial en el finançament d'iniciatives verdes, amb una inversió el 2020 de més de 2.400 milions d'euros en 33 operacions. Paral·lelament, el **European Investment Bank (EIB)**, considerat el braç de préstecs de la Unió Europea i la institució financera multilateral més gran del món, va finançar fa uns anys amb 150 milions d'euros un dels grans projectes d'energia solar a Israel, la planta solar d'Ashalim¹²⁷. En aquest marc, l'Estat Espanyol¹²⁸ és un dels grans accionistes de l'EIB.

- **Inversions:** Les entitats financeres poden, a través dels fons que gestionen, comprar accions d'una determinada empresa. Això proporciona a l'empresa nous fons propis i proporciona a l'entitat financera una influència directa en l'estratègia de la companyia. La magnitud d'aquesta influència depèn de la mida de l'accionariat. Alguns exemples d'empreses financeres són **Welzia, AndBank**, entre d'altres.
- **Bons:** És un instrument de deute emès per una empresa o administració pública que es ven a inversors en els mercats financers amb el mateix objectiu d'obtenir recursos per a finançar-se. L'emissor del bo promet retornar els diners prestats més uns interessos fixats prèviament (cupó) al comprador del bo. Les entitats finance-

124 Els criteris ESG abasten els aspectes següents: El factor ambiental (E), per prendre decisions en funció de com afecten les activitats de les empreses en el medi ambient. El factor social (S), per tenir en compte la repercussió que tenen en la comunitat les activitats exercides per la companyia. Factor Govern (G), que estudia l'impacte que tenen els mateixos accionistes i l'administració, i es basa en qüestions com l'estructura dels consells d'administració, els drets dels accionistes o la transparència.

125 *El País* (2020). "CaixaBank invierte 2400 millones de euros en proyectos de energía renovable". Disponible a: cincodias.elpais.com/cincodias/2020/10/01/companias/1601544938_006059.html

126 Per més informació veure: www.marketscreener.com/quote/stock/CAIXABANK-S-A-357103/news/CaixaBank-S-A-mobilizes-31-375-million-euros-in-sustainable-financing-in-2021-an-increase-of-150-37504769/

127 EIB. Negev Solar Thermal Plant. Disponible a: www.eib.org/en/projects/pipelines/all/20090731

128 Veure: www.eib.org/en/about/governance-and-structure/shareholders/index.htm

INFOGRAFIA 2: LES COMPLICITATS DEL SECTOR FINANCER ESPANYOL EN EL GREENWASHING DE LA OCUPACIÓ

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació continguda en aquest informe i altres fonts com <https://palopen-maps.org/en>; <https://database.earth/energy/power-plants/solar-power/israel> i <https://maps.google.com>

res també poden comprar bons d'una determinada empresa. La principal diferència entre la propietat d'accions i bons és que el propietari d'un bo no és copropietari de la societat emissora; el propietari és creditor de l'empresa. El comprador de cada bo té dret a l'amortització després d'un nombre determinat d'anys, i a un interès determinat durant cadascun d'aquests anys. Per exemple, **Trea Capital Partners** firma catalana especialitzada en corporate finance, es dedica a la recerca de socis industrials o estratègics, finançament de projectes mitjançant vehicles d'inversió i aportació de recursos financers a través de firmes de capital risc per a les empreses en creixement, reestructuració o transició. És titular de bons de la Israel Electric Corporation¹²⁹.

- **Companyies d'assegurances:** estan constituïdes pel conjunt d'empreses que, com a contrapartida al pagament de les primes d'assegurances per part de l'assegurat (persona o empresa, contractant de l'assegurança), es comprometen a concedir una indemnització en cas de situacions que puguin posar en risc l'operació. Destaquen: **Catalana Occidente**, **Compañía Española de Seguro de Crédito a la Exportación (CESCE)** i **Grupo Mapfre**.

A més, un nombre important d'entitats financeres de l'Estat Espanyol inverteixen en grans fons d'inversió (fons voltors) com ara **Blackrock**, **Morgan Stanley**, **The Vanguard Group** o **Goldman Sachs**, que al seu torn inverteixen en els principals bancs israelians **Bank Leumi**, **Hapoalim** i **Israel Discount Bank** els quals aporten la inversió o el préstec necessari a les empreses **Harel Insurance Investments and Finance**, **Cla Insurance**, **Menora Mivtachim Investment**, per desenvolupar projectes d'energia fotovoltaica.

3.2. Anàlisi de les institucions financeres espanyoles i les seves pràctiques de *Greenwashing*

Les institucions financeres i creditícies (bancs, fons d'inversió, prestadors i asseguradores, especialment), proporcionen a les empreses els mitjans econòmics necessaris per a impulsar els projectes. Sense aquest suport financer, seria quasi impossible dur a terme la posada en marxa de les centrals solars situades en territoris ocupats que s'esmenten en l'apartat anterior. Seguint aquesta lògica, considerem que les institucions financeres tenen una responsabilitat vers els impactes negatius en els drets humans que generen els projectes on inverteixen i, per tant, també una responsabilitat amb aquestes vulneracions. Al ToP aquests impactes negatius en la població palestina, són de domini públic i venen sent denunciades per diverses ONG i institucions i per tant les institucions financeres en poden tenir cabal coneixement.

129 Profundo (2018). *Doing Business with the Occupation*. Disponible a: www.profundo.nl/download/11-11-11-1806

El sistema financer i algunes entitats de certificació com **Vigeo Eris** -que ja va ser assenyalada per validar projectes al Sàhara Occidental ocupat com a “sostenibles¹³⁰”- tendeixen a presentar les inversions i el finançament de projectes d'energies renovables com a

respectuosos amb el medi ambient i responsables socialment, malgrat que el desenvolupament d'aquests projectes no només no garanteixi la sobirania energètica de la població, sinó que pugui generar impactes negatius en els drets humans de persones i comunitats, per exemple en el cas dels territoris sota ocupació. És el que s'anomena “greenwashing” o “rentat verd”. En l'actualitat, el finançament amb criteris ESG (Ambientals, Socials i de Govern Corporatiu) i l'emissió dels anomenats “bons verds” -valors de deute emesos per institucions públiques o privades per a finançar projectes verds i sostenibles- han esdevingut un mercat prioritari per a les entitats bancàries i els fons d'inversió. A l'Estat

Les institucions financeres tenen una responsabilitat vers els impactes negatius en els drets humans que generen els projectes on inverteixen i, per tant, també una responsabilitat amb les vulneracions comeses.

Espanyol, aquest tipus de finançament va créixer el 2021 fins a assolir els 54.951 milions d'euros i 15 de cada 100 bons emesos van ser bons “socials” o “verds”¹³¹.

Seguir el rastre de les transaccions econòmiques directes i dels anomenats préstecs verds és complex, tret que les mateixes entitats o empreses ho publicitin, pel caràcter protegit d'aquest tipus de transaccions. És difícil, doncs, obtenir una imatge fidel del volum econòmic real amb què s'han finançat els projectes d'energia solar a territoris ocupats des d'entitats financeres i fons espanyols. Per aquest motiu, bona part dels vincles que s'exposen en aquest informe corresponen a inversions bursàtils, recollides en els informes periòdics de les entitats. De nou, no es recullen, tot i que formen part d'aquest volum, les inversions de fons com The Vanguard Group o Blackrock, fortament involucrats en el sector de l'energia solar, que són alhora finançats per la gran majoria de bancs espanyols.

130 Western Sahara Resource Watch (WSRW) (30/04/2017). 'Vigeo Eiris: Consentimiento Saharaui es innecesario' <https://wsrw.org/es/archive/3838>

131 Europa Press (31/01/2022). “La financiación sostenible en España alcanzó los 54.951 millones el año pasado” <https://www.europapress.es/economia/finanzas-00340/noticia-financiacion-sostenible-espana-alcanzo-54951-millones-ano-pasado-20220131131840.html>

Principals empreses i projectes amb vincles amb entitats espanyoles

D'entre les empreses que mantenen uns vincles econòmics més significatius amb el sistema financer espanyol destaca la israeliana **SolarEdge**, proveïdora de projectes solars a Shdemot Mehola i Petza'el, assentaments colons a la Vall del Jordà ocupada, a més de ser proveïdora del Servei Penitenciari Israelità i del Ministeri de Seguretat Pública¹³². SolarEdge va ser finançada al 2009 per l'empresa nord-americana General Electric, que manté vincles econòmics amb Banco Santander¹³³. SolarEdge, per la seva banda, consta als fons d'inversió Ibercaja Renta Internacional, Ibercaja Utilities FI i Ibercaja Sostenible y Solidario¹³⁴, de l'entitat Ibercaja, fundada el 2011 i amb seu a Saragossa, amb accions per un valor conjunt de més de 260.000 euros¹³⁵. Precisament, el Fons Ibercaja Sostenible y Solidario especifica que exclou "les companyies que contravinguin els Principis del Pacte Mundial de les Nacions Unides: Principis Rectors sobre les Empreses i els Drets Humans de les Nacions Unides (UNGPBHR) i Convencions de l'Organització Internacional del Treball (ILO) i Línies directrius de l'OCDE per a Empreses Multinacionals¹³⁶". L'empresa israeliana també forma part dels actius bursatils de **Bankia**¹³⁷ (absorbida al 2021 per **Caixabank**) i de **BBVA**, que en posseeix accions per valor de 430.000 dòlars.

L'entitat Ibercaja posseeix, també, accions per valor de 1,2 milions d'euros de l'empresa nord-americana **First Solar**¹³⁸, que ha estat proveïdora de mòduls fotovoltaics al projecte Kalia Solar i a la planta Ramat Hovav Solar Field, situada al territori d'un poblat beduí desplaçat. També hi inverteix la gestora **Amistra Global**, amb seu a Bilbao, que va adquirir el 2019 prop de 800.000 euros en accions de la companyia¹³⁹.

Ambdues empreses -SolarEdge i First Solar- estan incloses també a la cartera d'inversions del **BBVA**, concretament del seu fons BBVA Bolsa USA¹⁴⁰. Per altra banda, el fons

132 Who Profits (Accedit desembre 2022). Companies. Solar Edge Technologies: <https://whoprofits.org/company/solarede/>.

133 La Información (23/06/2014). "Santander compra el negocio de consumo de General Electric en 3 países". https://www.lainformacion.com/economia-negocios-y-finanzas/santander-compra-el-negocio-de-consumo-de-general-electric-en-3-paises_poLQGOYCdAlufEjr8wmva3/

134 Fondo de Inversión Ibercaja Sostenible y Solidario. INFORME COMPLETO TERCER TRIMESTRE 2021. https://media.ibercaja.net/fondos/ES0102564038_T3_21_C.pdf

135 Fons que inverteixen a SolarEdge Technologies, segons Fondium: <https://fondium.com/en-cartera/US83417M1045>

136 Per més informació: <https://media.ibercaja.net/ibercajagestion-com/ibercaja-sostenible-y-solidario-fi.pdf>

137 Fondo de Inversión Ibercaja Sostenible y Solidario. INFORME COMPLETO TERCER TRIMESTRE 2021. https://media.ibercaja.net/fondos/ES0102564038_T3_21_C.pdf

138 Fons que inverteixen a First Solar, segons Fondium: <https://fondium.com/en-cartera/US3364331070>

139 Íbid.

140 BBVA Asset Management. BBVA BOLSA USA, FI. Informe Trimestral del Primer Trimestre 2021: https://fidocs.bbva.com/documents/ES0110122035_TA_20210331_ESP_SPA_1.pdf

Goldman Sachs va designar SolarEdge i First Solar com a millors opcions d'inversió per al 2023, "pel seu potencial alcista"¹⁴¹, fet que suggereix que els vincles de les entitats i fons espanyols amb les dues empreses podrien créixer aquest proper any.

Al projecte Kalia Solar, al territori ocupat de la Vall del Jordà, hi participà, també, l'alemanya **SMA Solar Energy**, de la qual la gestora espanyola **Welzia Ahorro** té accions per un capital de 99.521 euros al seu Fons WELZIA AHORRO 5, FI¹⁴². L'empresa ha estat proveïdora de projectes espanyols com les plantes solars de Tordesillas, a Valladolid i de Fontellas (Navarra), que compten amb finançament de Caixabank i Banco Santander¹⁴³ i també hi inverteix la gestora valenciana Nao Sam¹⁴⁴. Al seu torn, SMA Solar Energy és partner en diversos projectes de la també alemanya **Siemens AG**, que posseeix el 40% d'**Arava Power**¹⁴⁵, una companyia d'energies renovables israeliana que va desenvolupar el primer camp solar a Israel, Ketura Sun, que es va construir l'any 2011. Un any després, al 2012, Arava Power va obrir una ronda de finançament de 204 milions de dòlars de Bank Hapoalim, Migdal Insurance i el Fons de pensions Amitim. A més, el mateix any, va efectuar una operació de finançament del deute de 5 milions de dòlars des del fons creditici israelià Viola Credit (Viola Group)¹⁴⁶, que opera extensament a Europa, entre d'altres en operacions conjuntes amb Banco Santander¹⁴⁷. Viola Credit, és finançada per Bank Leumi, Migdal Insurance, Menora Mivtachim i Phoenix Insurance i és sòcia en algunes operacions del fons Cardumen Capital¹⁴⁸. Aquest fons de capital risc europeu-israelià amb seu a Madrid està especialitzada en les inversions en empreses israelianes d'alta tecnologia i ha estat finançada amb 7,5 milions d'euros per Innocells, el hub d'innovació digital i corporate venturing de Banc Sabadell¹⁴⁹.

141 Bolsamanía (19/12/2022). "Estas son las dos acciones preferidas de Goldman Sachs para 2023". <https://www.bolsamania.com/capitalbolsa/noticias/recomendaciones/estas-son-las-dos-acciones-preferidas-de-goldman-sachs-para-2023--11744822.html>

142 Accions de SMA Solar Energy, segons Fondium: <https://fondium.com/en-cartera/DE000A0DJ6J9>

143 <http://www.nepcoecapital.com/solar-projects/>

144 Luis A. Torralba (30/09/2020). 'La gestora valenciana Nao SAM o cómo obtener rentabilidad siguiendo criterios sostenibles'. Valencia Plaza: <https://valenciaplaza.com/webinar-gestora-nao-sam-unica-verde-en-espana-y-valenciana>

145 EuroEnergie (29/08/2009). 'Siemens invests \$ 15 million in Israeli solar company Arava Power'. <https://www.euro-energie.com/siemens-invests-dollars-15-million-in-israeli-solar-company-arava-power-n-1570>

146 Crunchbase.'Arava Power'. Debt Financing. https://www.crunchbase.com/funding_round/arava-power-company-debt-financing--83f33553

147 Bucther, M. (21/01/2021). 'Invoice finance platform MarketInvoice raises \$33.5M from Barclays, Santander'. *TechCrunch*. <https://techcrunch.com/2019/01/20/invoice-finance-platform-marketinvoice-raises-33-5m-from-barclays-santander/>

148 Arrillaga, J. (10/03/2022). 'Cardumen lidera una ronda de 35 millones en Lendai'. *El Economista*. <https://www.eleconomista.es/empresas-finanzas/noticias/11658969/03/22/Cardumen-lidera-una-ronda-de-35-millones-en-Lendai.html>

149 *El Economista* (18/07/2018). "Innocells, de banco sabadell, entra en israel con una inversión de 7,5 millones en el fondo cardumen capital". <https://www.eleconomista.es/economia/noticias/9280741/07/18/Innocells-de-banco-sabadell-entra-en-israel-con-una-inversion-de-75-millones-en-el-fondo-cardumen-capital.html>

Alhora, Siemens AG és present a la cartera d'inversions de la majoria de tots els grans bancs espanyols i també de Kutxabank i les asseguradores Mapfre i Catalana Occidente¹⁵⁰. L'empresa alemanya, que en la seva divisió d'energies renovables es va associar al 2017 amb l'espanyola Gamesa S.A., hauria estat destinatària de préstecs del BBVA per valor de 191 milions de dòlars i del Banco Santander per valor de 734 milions de dòlars¹⁵¹. La filial de renovables de la companyia, ara ja rebatejada Siemens-Gamesa va obtenir "avals verds" del BBVA per valor de 900 milions d'euros el 2019¹⁵², mentre que al 2020 CaixaBank va mobilitzar 1.850 milions d'euros per a dos factoring sostenibles amb aquesta companyia i amb Endesa¹⁵³.

Siemens AG ha estat també proveïdora¹⁵⁴ d'una de les majors empreses israelianes de renovables, **Enlight Renewable Energy**, que desenvolupa projectes d'energies renovables a nombrosos països europeus¹⁵⁵ i és responsable de la construcció del projecte solar de Halutziot i d'una desena de parcs d'energia eòlica al Desert del Naqab/Nègueb i a la Cisjordània ocupada. Enlight va rebre, al 2020, un 'préstec verd' de Banc Sabadell i Bankia per construir el camp eòlic de Gecama a Cuenca, a l'Estat Espanyol¹⁵⁶.

Una de les principals finançadores de la companyia és el fons d'inversió **Clal Insurance and Finances**, que és present en projectes com Kalia Solar i Halutziot Solar Farm i finança empreses com Enlight, mencionada anteriorment, i que també finança la francesa **EDF Energies Nouvelles**. EDF va promoure, en cooperació amb la israeliana Solex, el camp solar Zmorot al Naqab/Nègueb i participa en l'empresa Ashalim Sun, adjudicatària del camp Ashalim PV1, juntament amb la israeliana Clal Sun. Clal Insurance and Finances està involucrat, també, en un projecte d'energia solar a Espanya, possiblement a través de Noy Fund, del qual és copropietari¹⁵⁷. L'informe de resultats de l'any 2020 de Catalana Occidente desvetlla que l'asseguradora amb

150 Fons amb accions de Siemens AG, segons Fondium: <https://fondium.com/en-cartera/DE0007236101>

151 Base de dades de Don't Buy Into Occupation. <https://dontbuyintooccupation.org/dbio-data/>

152 Energias renovables (11/01/2019). "Siemens Gamesa obtiene del BBVA avales "verdes" por valor de 900 millones de euros". <https://www.enerrias-renovables.com/eolica/siemens-gamesa-obtiene-avales-verdes-por-valor-20190111>

153 *Valencia Plaza*. (25/11/2020). 'CaixaBank moviliza 12.000 millones en financiaciones sostenibles en 2020'. <https://valenciaplaza.com/caixabank-moviliza-12000-millones-en-financiaciones-sostenibles-en-2020>

154 Who Profits. Company, Enlight Renewable Energy. <https://www.whoprofits.org/companies/company/6339?enlight-renewable-energy>

155 Frost and Sullivan, Independent Equity Research. Enlight – Update Report <https://mayafiles.tase.co.il/rpdf/1419001-1420000/P1419036-00.pdf>

156 *Europa Press* (22/06/2020). "Enlight cierra la financiación con Banco Sabadell y Bankia para un parque eólico en Cuenca de 312 MW". <https://www.europapress.es/economia/noticia-enlight-cierra-financiacion-banco-sabadell-bankia-parque-eolico-cuenca-312-mw-20200622130532.html>

157 Sánchez Molina. P. (25/03/2021). "La joint-venture de las israelíes Noy Fund y Nofar Energy compra a Hive Energy otros 235,5 MW en España". *PV Magazine*. <https://www.pv-magazine.es/2021/03/25/la-joint-venture-de-las-israelies-noy-fund-y-nofar-energy-compra-a-hive-energy-otros-2355-mw-en-espana/>

seu a Sant Cugat del Vallès inverteix activament a Clal Insurance and Finances¹⁵⁸. A través de Noy Fund, Clal Insurance and Finances i Bank Hapoalim han finançat també el megaprojecte termosolar d'Ashalim, al Nègueb, que consta de tres instal·lacions o fases de desenvolupament. En la planificació de la primera, anomenada Plot 1, hi va participar la companyia espanyola Abengoa, finançada per tots els principals bancs espanyols, incloent un préstec de Bankia a la seva divisió d'energia solar concedit al 2008 i renovat al 2014¹⁵⁹. Al 2016, Abengoa ven el seu percentatge del projecte, un 50%, a Noy Fund i a la també espanyola **TSK Group**¹⁶⁰, que se'n queda un 10% i que en serà també la principal contractista. Al 2019, any en què s'inaugura la planta d'Ashalim, l'empresa asturiana rep per part del Ministeri d'Hisenda i Ministeri de Ciència d'Espanya, entre d'altres, prop de 3 milions d'euros en ajuts financers, entre subvencions, préstecs a tipus d'interès bonificat i deduccions d'R+D aplicades a l'impost de societats¹⁶¹. Per altra banda, TSK Group va signar, el 2021, dos trams d'aval (un de 254 milions d'euros i un altre de 266 milions) per reforçar la seva estratègia de creixement. Els avals estan liderats pel **Banco Santander** i hi participen també **Abanca**, **BBVA**, **Sabadell**, **Bankinter**, **CaixaBank**, **Cajamar**, **Unicaja** i **l'Institut de Crèdit Oficial espanyol**¹⁶².

Noy Fund també era co-propietària de la **segona fase d'Ashalim**, Plot B, juntament amb la californiana BrightSource i la francesa Alstom, que en posseeix un 25,05%. Alstom té vincles que venen de llarg amb les grans entitats financeres espanyoles. Des de 2003, el **BBVA** té actius de risc a Alstom i el 2021 va signar una línia d'aval verds per valor de 400 milions d'euros amb l'empresa¹⁶³. El desembre de 2022, **Caixabank** anunciava la seva participació en una línia de garanties sindicades sostenible (línia de finançament

158 Annual Report Grupo Catalana Occidente, SA 2021. https://www.grupocatalanaoccidente.com/doc/eng/gco/consolidated-annual-report-/20220224_informe_anual_2021_eng.pdf

159 Propuesta de acuerdos para la Junta General Extraordinaria de Abengoa 2016. https://www.abengoa.com/export/sites/abengoa_corp/resources/pdf/gobierno_corporativo/juntas_generales_de_accionistas/2016/extraordinaria/es/04-jge-2016-es.pdf

160 *El Español* (25/11/2017). "TSK toma el relevo de Abengoa en la construcción de la mayor planta solar de Israel". https://www.elespanol.com/invertia/empresas/20171025/tsk-relevo-abengoa-construccion-mayor-planta-israel/256975716_0.html

161 Grupo TSK. Estado de información no financiera, 2020. https://www.grupotsk.com/wp-content/uploads/2020/09/einf_tsk_2019.pdf

162 Martín Simón, P. (13/10/2021). 'TSK firma avales por 520 millones liderados por Santander para impulsar su crecimiento'. Cinco Días. https://cincodias.elpais.com/cincodias/2021/10/13/companias/1634111949_264547.html

163 Web BBVA (07/07/2021). "BBVA apoya al líder de transporte francés Alstom en su primera línea de avales verde". <https://www.bbva.com/es/sostenibilidad/bbva-apoya-al-lider-de-transporte-frances-alstom-en-su-primera-linea-de-avales-verde/>

compartida per varies entitats bancaries) de 12.700 milions d'euros d'Alstom¹⁶⁴. La companyia francesa rebria finançament, també, del **Banc Sabadell**¹⁶⁵.

Els vincles del finançament espanyol a empreses que participen en projectes d'energia solar al Naqab/Nègueb i al territori ocupat palestí s'estén al projecte **Teralign**, actualment en construcció, a la qual hi participa la companyia **Canadian Solar**, que a més de formar part de la cartera d'inversions de les gestores espanyoles **Gesiuris Asset Management S.G.I.I.C.**, **Andbank Wealth Management**, **SGII** i de **BBVA**, va tancar al 2021 un finançament per valor de 50 milions de dòlars amb el **Banco Santander**, específicament per a la expansió dels projectes de Canadian Solar a Europa, Orient Mitjà i l'Àfrica¹⁶⁶. **Caixa d'Enginyers** ha tingut participacions en Gesiuris a través del seu fons Gestió Alternativa FI¹⁶⁷ i els fons de Gestió Dinàmica FI¹⁶⁸. Després de contactes amb l'entitat, s'ha confirmat que des de la data 31/12/2019 han desinvertit en aquest fons. Els autors no han pogut identificar, però, la relació directa amb Canadian Solar.

Per altra banda, la xinesa **SunTech** que ha proveït de panells solars projectes com el de Netiv Hagdud situat a la Vall del Jordà ocupada o Ketura Sun, el desert del Naqab/Nègueb, va ser finançada el 2005 per **Prax Capital China**¹⁶⁹, creada per dos empresaris espanyols¹⁷⁰ i finançada per la **SICAV Antresma de Inversiones S.A.**¹⁷¹, que gestiona **Santander Private Banking Destión, S. A., S.G.I.I.C.**, una gestora del Banco Santander¹⁷². Finalment, **Soltec Energías Renovables**, una empresa espanyola d'energia solar fotovoltaica amb seu a Molina de Segura (Múrcia), ha promogut i subministrat material a projectes com el de Timna Valley, en associació amb Shikun & Binui Energy, i a dos camps més al sud del Naqab/Nègueb, a Bnei Shimon i a Merhavim (en construcció)¹⁷³.

164 Web Caixabank (12/12/2022). "CaixaBank participa en la línea de garantías sindicada sostenible de 12.700 millones de euros de Alstom". https://www.caixabank.com/comunicacion/noticia/caixabank-participa-en-la-linea-de-garantias-sindicada-sostenible-de-12-700-millones-de-euros-de-alstom_es.html?id=43804

165 BBDD de Don't Buy Into Occupation. <https://dontbuyintooccupation.org/dbio-data/>

166 Web Canadian Solar (24/06/2021). 'Canadian Solar secures eur 50 million from Santander to support growth in project development in EMEA'. <https://investors.canadiansolar.com/news-releases/news-release-details/canadian-solar-secures-eur-50-million-santander-support-growth>

167 Per més informació veure: <https://fondium.com/fondos/caja-ingenieros-gestion-alternativa-fi>

168 Per més informació veure: <https://fondium.com/fondos/caja-ingenieros-gestion-dinamica-fi>

169 Crunchbase, Prax Capital, recentinvestments: https://www.crunchbase.com/organization/prax-capital/recent_investments

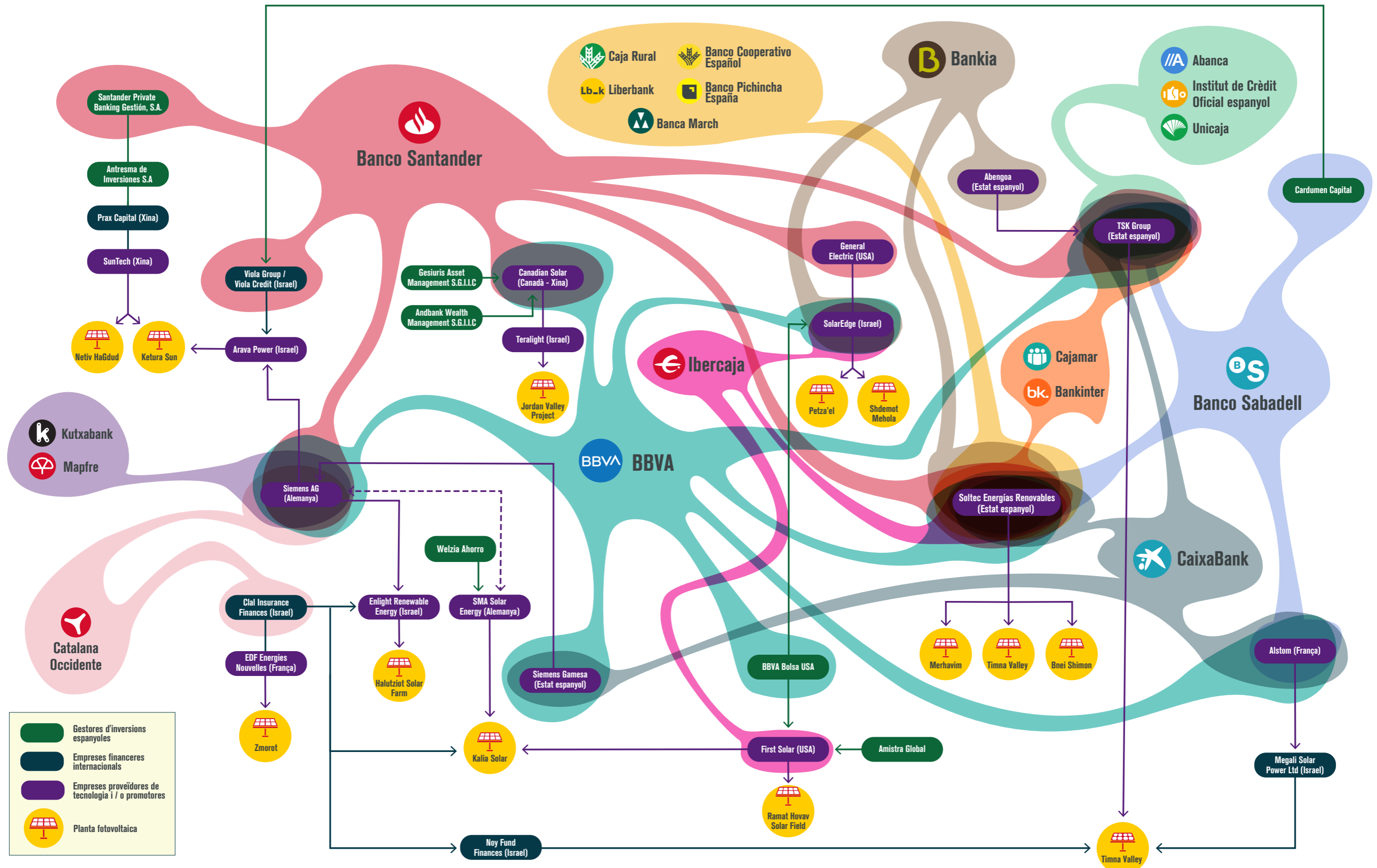
170 Dos españoles en el capital riesgo chino (10/06/2009). Cinco Días. https://cincodias.elpais.com/cincodias/2009/06/10/empresas/1244641200_850215.html

171 ANTRESMA DE INVERSIONES, SICAV S. A. Informe Trimestral del Tercer trimestre de 2022. <https://wcm.bancosantander.es/fwm/do-sicavs-antresmadeinversiones-tercertrimestre.pdf>

172 Comisión Nacional del Mercado de Valores (CNMV). ANTRESMA DE INVERSIONES, SICAV S.A. <https://www.cnmv.es/Portal/Consultas/IIC/SociedadIIC.aspx?nif=A-82629569>

173 Web Soltec (02/08/2018). 'Soltec suministra seguidores solares bifaciales para proyecto fotovoltaico en Israel'. <https://soltec.com/soltec-suministra-seguidores-solares-bifaciales-para-proyecto-fotovoltaico-en-israel/>

INFOGRAFIA 3: ENTRAMAT FINANCER ESPANYOL I LES SEVES PRÀCTIQUES DE GREENWASHING ALS TERRITORIS OCUPATS I HISTÒRICS DE PALESTINA

Font: Elaboració pròpia a partir de la informació continguda en aquest informe

Precisament en el marc d'aquest procés d'internacionalització, al 2018 Soltec rep un préstec sindicat de 100 milions d'euros, en una operació financera dirigida per **Banco Santander** amb l'assessorament de **PwC** i amb participació de **Bankia**, **Bankinter**, **BBVA**, **Caixabank**, **Cajamar**, **CajaRural**, **Ibercaja**, **Liberbank**, **Banc Sabadell**, **Banco Cooperativo Español** i **Banco Pichincha España**¹⁷⁴. Al 2021, l'empresa va refinançar el préstec restant i va aconseguir una nova línia de crèdit sindicat per valor de 110 milions d'euros dels mateixos bancs, als quals s'hi suma **Banca March**.¹⁷⁵

Caldrà, alhora, seguir amb especial atenció l'estratègia del Fons espanyol per a la Internacionalització de l'Empresa (FIEM), que busca promoure la internacionalització de l'economia i les empreses espanyoles finançant operacions d'exportació o d'inversions a l'exterior, ja que destaca pel seu interès per Israel i en concret pel seu sector d'energies renovables¹⁷⁶.

174 Web Soltec (04/11/2018). "Soltec firma un préstamo sindicado de 100 millones de euros". <https://soltec.com/soltec-firma-un-prestamo-sindicado-de-100-millones-de-euros/>

175 Leaders League (15/06/2021). 'Soltec secures €200m financing'. <https://www.leadersleague.com/es/news/soltec-secures-e200m-financing>

176 Ministerio de Comercio, Industria y Turismo. FONDO PARA LA INTERNACIONALIZACIÓN DE LA EMPRESA F.C.P.J. (FIEM) Líneas orientativas 2022. https://comercio.gob.es/Financiacion_para_internacionalizacion/FIEM/informacionadicional/lineas-orientativas/LLOO-FIEM-2022.pdf

4. Recomanacions/conclusions

En els últims anys hem vist com grans fons d'inversió europeus han desinvertit d'empreses amb activitats econòmiques al ToP. El 2020, el fons de pensions més important dels Països Baixos, ABP, va deixar d'invertir de Bank Leumi i Bank Hapoalim¹⁷⁷ i, al 2021, el principal fons de pensió noruec Kommunal Landspensjonskasse (KLP) va retirar les seves inversions de 16 empreses llistades a la Base de Dades de Nacions Unides de corporacions amb activitats econòmiques il·lícites al ToP¹⁷⁸, entre d'altres. A aquestes iniciatives empresarials s'hi sumen els esforços de regulació i sensibilització internacional, com l'esborrany del Tractat Internacional per la regulació de les empreses transnacionals i altres corporacions en el dret internacional, els Principis Rectors de Nacions Unides sobre Empreses i Drets Humans i els seus Plans Nacionals, els Principis per Inversions Responsables de Nacions Unides i la proposta Directiva Europea Corporate Sustainability Due Diligence Directive. Mantenir aquesta tendència creixent depèn de la combinació de voluntats polítiques i mecanismes efectius dels organismes internacionals, governs, fons d'inversió, empreses i ciutadania.

Les següents recomanacions s'adrecen a aquests actors. Aquestes recomanacions s'alineen amb les proposades per la coalició Don't Buy into the Occupation l'any 2022.

Recomanacions adreçades als organismes internacionals i als governs

- Informar als fons d'inversió i empreses sota la seva jurisdicció sobre la situació política i social al Territori Ocupat Palestí i altres regions d'Israel des d'una perspectiva de Dret Internacional dels Drets Humans i del Dret Internacional Humanitari (DIH), per a prevenir riscos legals, financers, reputacionals i/o operacionals.
- Activar mecanismes legals, fiscals i tècnics que desincentivin als fons d'inversió i les empreses de realitzar activitats econòmiques al Territori Ocupat Palestí, d'acord amb les seves obligacions internacionalment ratificades en base als instruments internacionals dels Drets Humans i DIH.
- Contribuir a la regulació internacional de les empreses multinacionals i els fluxos d'inversió internacional, incloent els bons verds, a través del suport al Tractat Internacional sobre Drets Humans i Empreses i la incorporació tant de la futura Direc-

177 Veure: www.bdsmovement.net/news/biggest-dutch-pension-fund-abp-divests-from-israeli-banks

178 Informació corporativa: <https://www.klp.no/en/corporate-responsibility-and-responsible-investments/exclusion-and-dialogue/Decision%20to%20exclude%20companies%20with%20links%20to%20Israeli%20settlements%20in%20the%20West%20Bank.pdf>

tiva Europea Corporate Sustainability Due Diligence Directive com del Reglament Europeu relatiu a l'establiment d'un marc per a facilitar les inversions sostenibles.

- En aquesta línia, els organismes reguladors han de plantejar amb màxima claredat i sense cap ambigüitat els mecanismes específics que les entitats financeres han de complir per tal de exigir el respecte dels drets humans i ambientals a cadascú dels productes financers que generin. Les entitats financeres no haurien de aplicar dinàmiques d'autoregulació difoses, a falta de criteris poc específics per part dels reguladors.
- Per a les administracions, incorporar a la contractació de préstecs, criteris de responsabilitat social, fiscal i mediambiental on es trobi present el respecte als drets humans i al Dret Internacional Humanitari. Afegir clàusules a les distintes etapes com clàusules de declaracions responsables, condicions especials d'execució i solvència tècnica en línia amb les propostes desenvolupades des de les finances ètiques.

Recomanacions adreçades als fons d'inversió i a les asseguradores:

- Desenvolupar mecanismes de diligència deguda per garantir el respecte dels drets humans en el procés de presa de decisions i seguiment de les inversions en empreses amb activitats econòmiques en el Territori Ocupat de Palestina (ToP) o altres territoris reconeguts internacionalment com d'Israel, però on es cometen vulneracions contra la població beduïna palestina que ha de ser protegida, com el cas del Desert del Naqab/Nègev.
- Crear criteris per els portafolis dels fons d'inversió que incloguin característiques específiques per tal de prevenir que les inversions es facin a Territori Ocupat o situacions on hi ha vulneracions del Dret Internacional Humanitari (DIH).
- Produir i publicar polítiques i directrius robustes pel respecte del dret internacional dels Drets Humans i el Dret Internacional Humanitari en els processos d'inversió, incloent criteris per a l'exclusió d'empreses que registrin vulneracions en base a sentències legals fermes, dades incloses en Resolucions de Nacions Unides i informes de Relators Especials com la Base de Dades d'empreses amb activitats en el Assentaments israelians al ToP (A/HRC/43/71), dictàmens de mecanismes *soft-law* com els Punts de Contacte Nacional de l'OCDE o evidències sòlides proveïdes per part de la societat civil organitzada.
- Establir un diàleg amb les parts interessades, especialment amb les organitzacions de la societat civil que treballen a la regió i amb les comunitats palestines afectades per les activitats empresarials al ToP i al Desert del Naqab/Nègueb, amb l'objectiu d'entendre els múltiples impactes que sofreixen i conèixer les seves demandes.
- Publicar les seves inversions per tal de promoure la transparència, la traçabilitat i la fiscalització de les seves operacions per part d'organismes internacionals, governs i públic en general.

Recomanacions adreçades a les empreses:

- Prevenir i reparar les vulneracions de drets humans en els territoris afectats pel conflicte armat i ocupació com el cas de Palestina, a través del disseny i implementació de mecanismes de deguda diligència i polítiques d'empresa sobre drets humans que assegurin avaluacions d'impacte en Drets Humans (AIDH), seguiment de les seves activitats econòmiques i de les seves empreses subsidiàries i/o filials i la reparació a les comunitats i a les persones afectades per les seves activitats.
- Les empreses i els inversors han de desvincular-se forma responsable dels assentaments il·legals a Palestina. El cessament immediat de les seves activitats econòmiques al ToP i en altres territoris afectats per conflictes, com la regió del Naqab, s'ha de fer d'acord amb el dret internacional i els Principis Rectors de Nacions Unides sobre Drets Humans i Empreses.
- Establir diàleg amb les comunitats on es desenvoluparien les seves activitats a través de processos de consulta previs, informats i lliures per analitzar l'impacte potencial de les seves activitats econòmiques i comercials, i prendre mesures efectives per a prevenir vulneracions de drets humans. Així com definir els processos de remei i reparació efectiu i directe en cas d'impactes negatius ocorreguts.

Recomanacions adreçades a la societat civil organitzada i a la ciutadania

- Investigar, exposar i denunciar el finançament indegut a empreses que vulneren el dret internacional i de drets humans en les seves activitats econòmiques i/o tenen presència en el ToP.
- Informar-se sobre les inversions internacionals dels seus bancs i asseguradores per actuar de forma responsable i retirar els seus recursos econòmics en el cas de que estiguin involucrats directa o indirectament en vulneracions dels Drets Humans.

NOVACT
Noviolència
Nonviolence
اللاعنف

suds Internacionalisme
Solidaritat
Feminismes

ODHE Observatori de
Drets Humans i Empreses
a la Mediterrània

FETS

Amb el suport financer de:

**Ajuntament
de Barcelona**